

Agenda – Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Lleoliad: I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Hybrid – Ystafell Bwyllgora 3, Senedd a Naomi Stocks
fideogynadledda drwy Zoom Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mercher, 20 Mawrth 0300 200 6565
2024 SeneddPlant@senedd.cymru
Amser: 09.15

Hybrid

Rhag-gyfarfod preifat

(09.00 – 09.15)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.15)

2 Arolygiaeth Gofal Cymru: Craffu blynyddol

(09.15 – 10.15)

(Tudalennau 1 – 19)

Gillian Baranski, Prif Arolygydd, Arolygiaeth Gofal Cymru

Vicky Poole, Dirprwy Brif Arolygydd, Arolygiaeth Gofal Cymru

Dogfennau atodol:

Papur briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil – Arolygiaeth Gofal Cymru

3 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer eitem 4 ac eitem 8 o'r cyfarfod

(10.15)

4 Arolygiaeth Gofal Cymru: Craffu blynyddol – trafod y dystiolaeth

(10.15 – 10.20)

Egwyl

(10.20 – 10.30)

5 Gweithredu diwygiadau addysg – sesiwn dystiolaeth

(10.30 – 11.30)

(Tudalennau 20 – 34)

Y Barnwr Jane McConnell, Llywydd Tribiwnlys Addysg Cymru

Rhian Davies-Rees, Pennaeth Uned Tribiwnlysoedd Cymru

[Tribiwnlys Addysg Cymru Adroddiad Blynyddol 2022 – 2023](#)

Dogfennau atodol:

Papur briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil – Tribiwnlys Addysg Cymru

6 Sesiwn graffu gyda Gofal Cymdeithasol Cymru

(11.35 – 12.25)

(Tudalennau 35 – 61)

Sue Evans, Prif Weithredwr, Gofal Cymdeithasol Cymru

Sarah McCarty, Cyfarwyddwr Gweithredol Gwella a Datblygu, Gofal

Cymdeithasol Cymru

Dogfennau atodol:

Papur briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil – Gofal Cymdeithasol Cymru

Papur – Gofal Cymdeithasol Cymru

7 Papurau i'w nodi

(12.25)

7.1 Y Bil Addysg Awyr Agored Breswyl (Cymru)

(Tudalen 62)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Weinidog y Gymraeg ac Addysg

7.2 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024–25

(Tudalennau 63 – 77)

Dogfennau atodol:

Ymateb Llywodraeth Cymru i argymhellion adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl

Ifanc ac Addysg: Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024–25

7.3 Gwybodaeth gan randdeiliaid

(Tudalennau 78 – 79)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Prospect

7.4 Gwaith craffu cyffredinol ar waith Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

(Tudalennau 80 – 86)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at Weinidog y Gymraeg ac Addysg

7.5 Gwybodaeth gan randdeiliaid

(Tudalennau 87 – 104)

Dogfennau atodol:

Adroddiad gan Education Otherwise: yr elusen addysg yn y cartref

7.6 Gwybodaeth gan randdeiliaid

(Tudalennau 105 – 108)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gadeirydd Dros Dro Pwyllgor Cymru, y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol

7.7 Gwasanaethau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal: trafod diwygio radical

(Tudalennau 109 – 110)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at Andrew RT Davies AS

7.8 Gwasanaethau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal: trafod diwygio radical

(Tudalennau 111 – 112)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol

7.9 Gwasanaethau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal: trafod diwygio radical

(Tudalennau 113 – 114)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at y
Cynghorydd Jane Mudd, Arweinydd y Cyngor, Cyngor Dinas Casnewydd

7.10 Gwybodaeth gan randdeiliaid

(Tudalennau 115 – 116)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Gyfarwyddwr Prifysgolion Cymru

7.11 Gweithredu diwygiadau addysg

(Tudalen 117)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Weinidog y Gymraeg ac Addysg

7.12 A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant?

(Tudalennau 118 – 125)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd

7.13 Gwaith craffu blynyddol ar waith Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

(Tudalennau 126 – 136)

Dogfennau atodol:

Llythyr oddi wrth Weinidog y Gymraeg ac Addysg

8 Trafod y dystiolaeth a gafwyd yn y sesiynau tystiolaeth blaenorol

(12.25 – 12.30)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 5

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Briff ar waith Gofal Cymdeithasol Cymru

Cyn ein sesiwn graffu ddydd Mercher 20 Mawrth, rydym wedi paratoi rhywfaint o wybodaeth bellach am y ddau faes a nodwyd yn eich gwahoddiad i ystyried ein gwaith sy'n ymwneud â phlant a phobl ifanc sydd â phrofiad o ofal a'u teuluoedd. Mae'r briff hwn yn cynnwys

- gwybodaeth am ein rôl a'n cylch gwaith cyffredinol i gefnogi gofal cymdeithasol plant
- rhagor o fanylion am ddata'r gweithlu a gwaith parhaus i'w ddatblygu

Rôl a chylch gwaith Gofal Cymdeithasol Cymru i gefnogi gofal cymdeithasol plant yng Nghymru

Mae Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn dyfarnu mai prif amcan Gofal Cymdeithasol Cymru yw diogelu, hyrwyddo a chynnal diogelwch a lles y cyhoedd yng Nghymru. Mae uchelgeisiau Gofal Cymdeithasol Cymru wedi'u nodi yn ein cynllun strategol¹ ac rydym yn adrodd ar ein cynnydd mewn adroddiad effaith flynyddol. Mae gennym nifer o swyddogaethau craidd:

- Cofrestru a rheoleiddio gweithwyr gofal cymdeithasol yn broffesiynol gan gynnwys gweithwyr a rheolwyr gofal plant preswyl, a gweithwyr cymdeithasol
- Cefnogi ymarfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth drwy gymunedau digidol; crynodebau tystiolaeth e.e. dulliau sy'n seiliedig ar drawma;² cefnogi ymarferion gosod blaenoriaeth ymchwil e.e. ar drawsnewidiadau
- Cefnogi arloesedd yn y sector e.e. cynnig hyfforddiant arloesi
- Cefnogi gwella gwasanaethau drwy hyrwyddo ymarfer sy'n seiliedig ar gryfderau; gwella hyfforddiant diogelu ac yn fwy diweddar ar egwyddorion diwylliannau cadarnhaol mewn cydweithrediad ag Arolygiaeth Gofal Cymru
- Cefnogi gweithredu'r dull strategol o ymdrin â data gofal cymdeithasol³ mae hyn yn cynnwys darparu data gofal cymdeithasol trwy borth sy'n hygyrch yn socialcaredata.wales
- Datblygu a chyflwyno strategaeth y gweithlu ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol; (Gweler Adroddiad Blynyddol⁴). Mae'r strategaeth yn sbarduno meysydd gwaith allweddol sydd o ddiddordeb arbennig i aelodau'r Pwyllgor yn cynnwys:
 - Fframwaith llesiant a chymorth y gweithlu
 - Datblygu a chefnogi arweinyddiaeth
 - Sefydlu, cymwysterau a safonau
 - Atyniad a chadw

¹ <https://socialcare.wales/about-us/our-outcomes#section-65697-anchor>

² <https://grwpgwybodaeth.gofalcymdeithasol.cymru/crynodebau-tystiolaeth/dulliau-gweithredu-syn-ystyriol-o-drawma>

³ [PowerPoint Presentation \(gofalcymdeithasol.cymru\)](https://gofalcymdeithasol.cymru)

⁴ https://gofalcymdeithasol.cymru/amdanom-ni/strategaeth-gweithlu?_gl=1*1qi7zy2*_ga*MjExMDI1MDM5NS4xNzA5NjQ1NzQ3*_ga_NZV6WMMW0HJ*MTcwOTgxOTYzMi4yLjEuMTcwOTgxOTkxMC4wLjAuMA..

- Cyflwyno cynlluniau'r gweithlu ar gyfer proffesiynau gan gynnwys iechyd meddwl; gweithwyr cymdeithasol; a gweithwyr gofal a chymorth uniongyrchol
- Cyflenwi a siapio'r gweithlu sy'n cynnwys data'r gweithlu a chynllunio

Yn ogystal, rydym yn gwneud gwaith penodol i gefnogi trawsnewid y rhaglen gwasanaethau plant. Mae'n cynnwys:

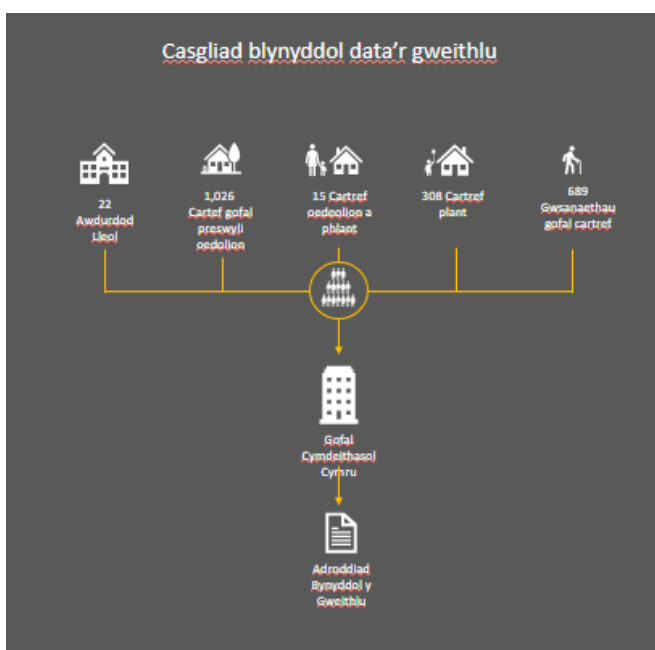
- helpu i ddeall anghenion gweithlu awdurdodau lleol ar gyfer gofal plant preswyl
- Gweithgaredd wedi'i dargedu gan Gofalwn Cymru i gefnogi recriwtio i ofal plant preswyl, ar ôl canolbwyntio yn flaenorol ar waith cymdeithasol, a
- Cefnogaeth ar gyfer datblygu dulliau therapiwtig mwy cyson.

Data'r Gweithlu

Rydym yn cydnabod bod y pwyllgor wedi nodi data'r gweithlu fel maes craffu penodol, rydym yn cydnabod bod casglu data a deallusrwydd gweithlu cadarn yn elfen hanfodol wrth gynllunio ar gyfer gweithlu effeithiol yng Nghymru. O'r herwydd, rydym wedi darparu mwy o wybodaeth am sut mae ein gwaith yn datblygu yn y maes hwn.

Mae gennym ddwy brif ffynhonnell o ddata gweithlu

- 1) **Casglu data blynyddol y gweithlu:** Wedi'i lansio gan Gofal Cymdeithasol Cymru yn 2021, mae'r casgliad hwn yn galluogi adroddiad sy'n amlinellu nodweddion pawb sy'n gweithio ym maes gofal cymdeithasol, am y tro cyntaf. Mae hyn yn dilyn nodi fframwaith Perfformiad a Gwella Llywodraeth Cymru a darparu dull unedig ar gyfer casgliadau lluosog blaenorol. Cwblheir data'r gweithlu gan y cyflogwr ym mhob lleoliad gofal cymdeithasol fel y dangosir yn y diagram isod. Gweler hefyd grynodedb o'n taith ddata yn yr atodiad.

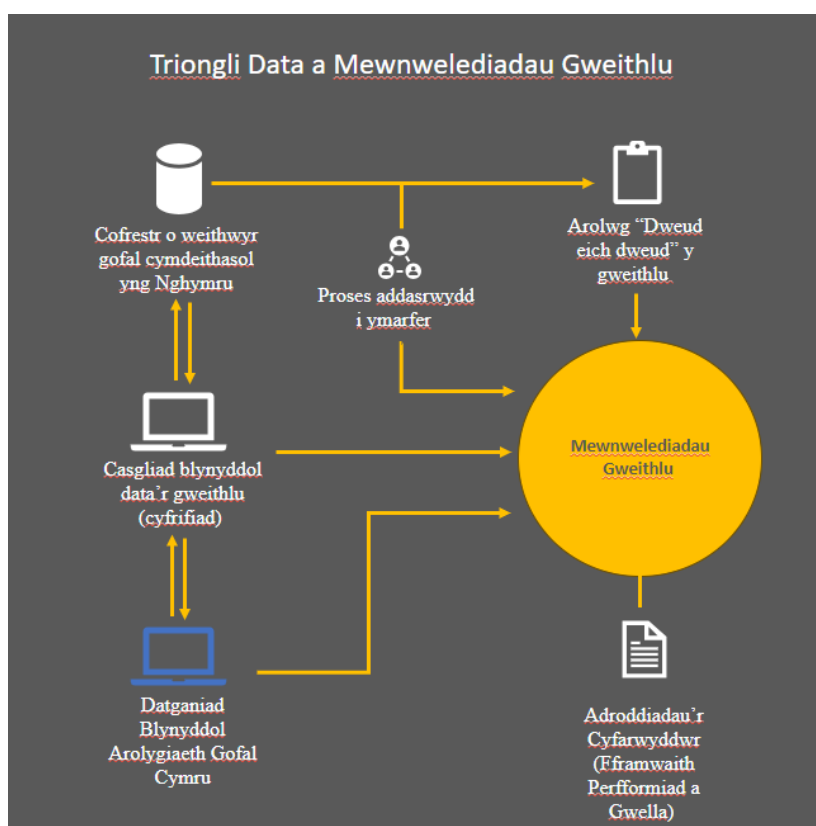

- 2) **Cofrestr o weithwyr gofal cymdeithasol yng Nghymru:** Crëwyd Gofal Cymdeithasol Cymru yn 2017 ac mae wedi gweld cynnydd cyflym yn nifer y gweithwyr gofal cymdeithasol sydd wedi'u cofrestru. Bellach mae gennym gofrestr o 60,000+ o unigolion. Mae pobl gofrestredig yn gyfrifol am gynnal eu manylion personol a gedwir gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Yn ddiweddar rydym wedi cynhyrchu papur briffio ar weithwyr cymdeithasol sydd wedi'i atodi.

Casglu data pellach:

Yn 2023 lanswyd arolwg peilot o'r gweithlu cofrestredig. Roedd hyn yn galluogi, am y tro cyntaf, un arolwg a oedd yn rhoi cipolwg ar y gweithlu ar feysydd fel iechyd a lles, cyflog ac amodau, hyfforddiant a datblygiad, recriwtio a chadw, a sut brofiad yw gweithio ym maes gofal cymdeithasol. Rydym bellach yn cynnal yr arolwg hwn yn flynyddol ac wedi ei ehangu i gynnwys rolau gofal cymdeithasol y tu hwnt i'r gweithlu cofrestredig (megis Therapyddion Galwedigaethol a Nyrsys Cofrestredig mewn gofal cymdeithasol).

Mae hyn yn rhoi'r gallu i ni driongli data o ystod o ffynonellau fel y dangosir yn y diagram isod a rhoi trosolwg llawer mwy cynhwysfawr o'r gweithlu.

Egluro'r gwahaniaethau yn y data a ddarperir

Fel pwyllgor fe godoch gwestiwn ynghylch y data a ddarparwyd, yn enwedig ar nifer y gweithwyr asiantaeth gweithwyr cymdeithasol plant. Roedd y data a ddarparwyd yn 2022 yn cynrychioli data o'r ail gasgliad blynyddol o ddata'r gweithlu (gyda thuedd o 56 i 49 o weithwyr asiantaeth unigol o'r flwyddyn flaenorol). Mae'r data a ddarparwyd gennym yn fwy diweddar (429 o unigolion) o'r Gofrestr. Bellach mae gennym y gallu i driongli data ac felly cyfeirio yn ein hadroddiad blynyddol pan nad yw data'n cydberthyn i ddata arall fel y disgrifir yn y diagram uchod, ac felly nodi meysydd lle mae angen i ni wella'r broses o gasglu a dilysu data.

Mae ADSSC yn arwain ar Addewid Cymru Gyfan, ymrwymiad gan arweinwyr Gwasanaethau Plant ledled Cymru, i fabwysiadu a gweithredu egwyddorion cytunedig wrth ymgysylltu ag asiantaethau recriwtio i gyflenwi gweithwyr cymdeithasol. Mae hyn yn golygu y bydd ganddynt y sefyllfa fwyaf cywir a diweddar o weithwyr asiantaeth a gyflogir gan awdurdodau lleol, wrth i'r data hwn gael ei gasglu bob chwarter.

Rydym yn cydnabod ein hymrwymiad cyffredin i ddata'r gweithlu sy'n cael ei wirio a'i gyhoeddi'n rheolaidd. Fel rhan o'n harweinyddiaeth strategol hirdymor yn y maes hwn, rydym yn parhau i wella ein gallu a'n systemau. Yn dilyn casglu data'r gweithlu cyntaf, rydym wedi:

- Cyflogi arbenigwyr data sy'n gyfrifol am gasglu, dilysu ac adrodd ar ddata'r gweithlu
- Gwella ein systemau a'n galluoedd adrodd data a gwneud gwelliannau o flwyddyn i flwyddyn i ddulliau casglu ac adrodd data
- Mae ein gwaith o gasglu ac adrodd data'r gweithlu wedi'u harchwilio ac wedi cael sicrwydd rhesymol am ei ddilysrwydd.
- Cychwyn ymarfer aeddfedrwydd data gydag adrannau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol i ddeall meysydd lle mae angen i ni gefnogi gwell defnydd o ddata

Byddwn yn parhau i wella dulliau o gasglu data'r gweithlu. Mae hyn yn cynnwys:

- gweithio gyda AGC a ffurflenni hunanasesu;
- gweithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod data a ddarperir gan adrannau AD yn cael ei adolygu gan uwch reolwyr gwasanaethau cymdeithasol cyn ei gyflwyno
- Gweithio gydag awdurdodau lleol i ddatblygu proses fwy cadarn ar gyfer cofnodi taliadau uniongyrchol ac unigolion a gyflogir fel cynorthwyyr personol.

Yn Gofal Cymdeithasol Cymru byddwn hefyd yn adolygu ac yn adolygu ein prosesau ar gyfer trin ceisiadau am ddata fel bod un broses y gellir ei dilyn ar gyfer pob cais sy'n cynnwys gwiriadau dilysu, waeth beth fo'r ffynhonnell neu'r pwynt mynediad ar gyfer y cais.

Rhannu data a mewnwelediadau

Cyhoeddir adroddiadau data blynyddol y gweithlu fel mater o drefn ar ein gwefan,⁵ ond mae gennym hefyd borth data gofal cymdeithasol cenedlaethol ar gyfer data gofal cymdeithasol Cymru. Mae hyn yn darparu mynediad agored i ddata rhyng-archwilio o ystod o ffynonellau wedi'u gwirio ac mae'n cynnwys adran ar ddata'r gweithlu. Mae'r porth yn galluogi unrhyw unigolyn i ddadansoddi data (e.e. gallwch ddefnyddio'r porth i nodi proffil oedran gweithwyr cymdeithasol yn ôl ardal awdurdod lleol.

Mae ein crynodebau tystiolaeth yn tynnu ar ein data diweddaraf lle mae ar gael, megis ar [Atyniad a recriwtio](#) a [Gwell lles a chadw'r gweithlu](#). Yn y tymor hwy, bydd 'crynodeb data' yn cyd-fynd â'r rhain sy'n archwilio'r data ar y porth.

Rydym hefyd yn cynhyrchu cyfres mewnwelediad i'r gweithlu, cyfres flynyddol o friffiau ysgrifenedig sy'n dwyn ynghyd ganfyddiadau allweddol ar ymchwil sy'n gysylltiedig â'r gweithlu a gynhelir/comisiynwyd gennym ni, er mwyn helpu i lywio penderfyniadau ynghylch atyniad, recriwtio a chadw gofal cymdeithasol. Mae dau friff sydd ar ddod ar wella telerau ac amodau mewn gofal cymdeithasol a chydabyddiaeth weithredol mewn gofal cymdeithasol.

Byddwn hefyd yn lansio'n ffurfiol yn y gwanwyn Cydweithfa Mewnwelediadau newydd sy'n darparu mynediad at ymchwil, tystiolaeth a gwybodaeth o ansawdd ar ofal cymdeithasol.

⁵ https://gofalcymdeithasol.cymru/straeon-newyddion/adroddiad-newydd-yn-dangos-bod-bron-i-85-000-o-bobl-yn-gweithio-yn-y-sector-gofal-cymdeithasol-yng-nghymru?_gl=1*va0c1*_ga*MjExMDI1MDM5NS4xNzA5NjQ1NzQ3*_ga_NZV6WMW0HJ*MTcwOTgxOTYzMi4yLjAuMTcwOTgxOTYzNS4wLjAuMA..

Atodiad

Hanes casglu data gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru

2004

Cyflwyno staffio gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol (STF1-3) fel rhan o'r rhaglen Datblygu Rheoli Perfformiad. Dim data wedi'i gasglu am unrhyw ddarpariaeth gofal cymdeithasol annibynnol ar hyn o bryd.

Cesglir data STF bob blwyddyn tan 2016.

2014

Staffio gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol (STF1-3) wedi'u hadolygu fel rhan o ofynion data ar gyfer y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 newydd. Gwneir mân newidiadau i'r diffiniadau, ond mae'r casgliad yn aros yr un fath i raddau helaeth. Nid yw adolygiadau yn cynnwys gwybodaeth am ddarpariaeth annibynnol, sydd wedi cynyddu'n sylweddol ers 2004.

Mae'r casgliad hwn yn parhau tan 2020.

2017

Crëir Gofal Cymdeithasol Cymru i gefnogi'r gwaith o reoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn cynhyrchu adroddiadau ar y gweithlu gofal cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru ac am y tro cyntaf yn comisiynu gwaith yn edrych ar wasanaethau a gomisiynir yn annibynnol.

2019

Llywodraeth Cymru yn dechrau'r broses o ddisodli'r fframwaith mesur perfformiad a gyflwynwyd gyda Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, gyda Fframwaith Perfformiad a Gwella gwell. Yn dilyn ymgynghoriad ffurfiol, penderfynir cymeryd lle casgliadau gweithlu gwahanol blaenorol gan un casgliad data gweithlu unedig a reolir gan Gofal Cymdeithasol Cymru. 2019 yw'r tro diwethaf i ffurflenni STF gael eu cwblhau gan i holl gasgliadau data stopio oherwydd y pandemig coronafeirws.

2021

Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn lansio casgliad blynyddol data'r gweithlu am y tro cyntaf. Mae adroddiad sy'n amlinellu nodweddion yr holl bobl hynny sy'n gweithio ym maes gofal cymdeithasol yn cael ei gyhoeddi am y tro cyntaf.

2024

Gofal Cymdeithasol Cymru yn dechrau adolygiad o'r broses gasglu flynyddol yn dilyn y tair blynedd gyntaf. Penderfynwyd y gellir gwneud gwelliannau pellach i'r broses gasglu drwy gyfuno'r casgliad hwn â'r broses Adrodd Blynyddol a gynhelir gan Arolygiaeth Gofal Cymru. Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid i fireinio'r broses gasglu a gwella gwybodaeth a mewnwediad i'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.

Gofal Cymdeithasol **Cymru**
Social Care **Wales**

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government

Gweithwyr cymdeithasol yng Nghymru

Beth rydyn ni'n ei wybod
am y gweithwyr cymdeithasol
sydd wedi cofrestru gyda ni

Mawrth 2024

**Dewch o hyd i fwy
o wybodaeth ar:
gofalcymdeithasol.cymru**

Tudalen y pecyn 58

Faint o weithwyr cymdeithasol sydd wedi'u cofrestru?

Ym mis Medi 2023, roedd **6,736** o weithwyr cymdeithasol wedi cofrestru gyda ni:

1,734

yn gweithio mewn gwasanaethau oedolion – i fyny o **1,578** yn 2021

2,457

yn gweithio mewn gwasanaethau plant – i fyny o **2,219** yn 2021

2,545

yn gweithio mewn gwasanaethau cyfun i oedolion a phlant – i lawr o **2,663** yn 2021

Mae hyn yn **185** yn fwy o weithwyr cymdeithasol nag ym mis Medi 2022. O'r rhain, mae:

89 yn

gweithio mewn gwasanaethau plant

72 yn

gweithio mewn gwasanaethau oedolion

24 yn

gweithio mewn gwasanaethau cyfun plant ac oedolion

Mae'r twf sylweddol yn nifer y gweithwyr cymdeithasol cofrestredig yn cydfynd â buddsoddiad awdurdodau lleol mewn 'datblygu eu gweithwyr cymdeithasol eu hunain'.

Tudalen y pecyn 59

Pwy yw ein gweithwyr cymdeithasol?

Rhywedd

Mae **82.6%**
yn fenywod

Mae **17.4%**
yn ddynion

Ethnigrwydd

Mae **89.1%**
yn Wyn

Mae **4.9%**
yn Ddu

Mae **2.4%**
yn Asiaidd

Mae **1.8%**
o ethnigrwydd
cymysg

Oedran

46 oed –
yr oedran
cyfartalog

Mae **55.2%**
rhwng **40** a **60** oed – i
lawr o **57.5%** yn **2021**

Mae **33.2%**
o dan **40** oed – i fyny
o **29.8%** yn **2021**

Mae **11.6%**
dros **60** oed – i lawr
o **12.8%** yn **2021**

Yr iaith Gymraeg

Mae gan **48.9%** o weithwyr
cymdeithasol rywfaent o allu yn y
Gymraeg – i fyny **1.6%** ers **2021**

Tudalen y pecyn 60

Ble mae ein gweithwyr cymdeithasol yn gweithio?

Lle mae ein gweithwyr cymdeithasol yn gweithio

Mae **65.8%** yn gweithio i awdurdodau lleol – i lawr o **67.9%** yn **2022** a **71.3%** yn **2021**

Mae **494** o weithwyr cymdeithasol cofrestredig yn gweithio y tu allan i faes gofal cymdeithasol – mae hyn i fyny o **411** yn **2022** a **281** yn **2021**

Mae **11.5%** yn gweithio i asiantaeth – i fyny o **9.3%** yn **2022**

Mae **6.7%** yn gweithio i asiantaeth ar ben eu prif waith

Gweithwyr cymdeithasol asiantaeth

Mae **55.4%** yn gweithio mewn gwasanaethau plant – cynnydd o **103** o weithwyr cymdeithasol ers **2022**

Mae **25.6%** yn gweithio mewn gwasanaethau oedolion – cynnydd o **43** o weithwyr cymdeithasol ers **2022**

Beth yw barn gweithwyr cymdeithasol am eu swydd?

Yn gwanwyn 2023, dyma beth ddywedodd gweithwyr cymdeithasol wrthym ni:

dechreuodd **76%** weithio ym maes gofal cymdeithasol oherwydd eu bod eisiau gwneud gwahaniaeth i fywydau pobl

mae **77%** yn dweud bod cael gormod o waith neu beidio â chael digon o amser i'w wneud yn achosi straen yn y gwaith

mae **38%** yn anfodlon â'u swydd bresennol

mae **34%** yn meddwl bod y staff cywir yn eu lle i ddarparu gwasanaethau

ddim ond **24%** sy'n teimlo'n ddiogel yn y gwaith

mae **40%** yn meddwl bod rhwystrau i gael mynediad at hyfforddiant yn y gwaith

Eitem 7.1

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref JMEWL/00266/24

Jayne Bryant
Cadeirydd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru

26 Chwefror 2024

Annwyl Jayne,

Yn dilyn y sesiwn dystiolaeth ar 24 Ionawr ar gyfer y Bil Addysg Awyr Agored Breswyl (Cymru), mae Ruth Coombs, Pennaeth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yng Nghymru, wedi ysgrifennu ataf i roi eglurder ar ddatganiad a wnaed gennyf mewn perthynas â datblygu hyfforddiant ar-lein i ymarferwyr.

Yn fy ateb, dywedais fod y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn datblygu darpariaeth ar-lein i ymarferwyr ac ynghylch sut y gallant gyflawni'r dyletswyddau statudol sydd arnynt. Fodd bynnag, mae Ruth wedi egluro nad dyna y maen nhw'n ei greu, a bod dryswch wedi bod, efallai, rhwng hynny ac adnoddau eraill y maen nhw wedi'u cyhoeddi, er enghraifft [Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus: Canllawiau i Ysgolion yng Nghymru](#).

Ymddiheuraf am y gamddealltwriaeth. Rwyf wedi gofyn am i'r cofnod o'r trafodion gael eu diwygio a'u cywiro.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 62
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Eluned Morgan AS/MS
Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Julie Morgan AS/MS
Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Lynne Neagle AS/MS
Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Deputy Minister for Mental Health and Wellbeing

Ein cyf/Our ref: MA/JMEWL/0370/24

Jayne Bryant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

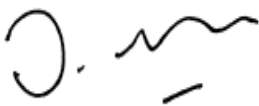
4 Mawrth 2024

Annwyl Jayne

Diolch yn fawr am adroddiad y Pwyllgor ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25, a gyhoeddwyd ar 5 Chwefror, sy'n amlinellu 19 o argymhellion ar gyfer Llywodraeth Cymru.

Rydym yn cydnabod y gwaith a wnaed gan y Pwyllgor wrth graffu ar y Gyllideb Ddrafft ac yn croesawu'r adroddiad hwn. Amgaeaf ymateb Llywodraeth Cymru i'ch argymhellion cyn y bleidlais ar y Gyllideb Derfynol ar 5 Mawrth.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

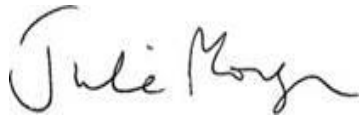
Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

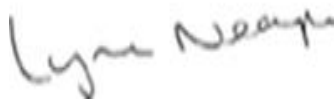
Eluned Morgan AS/MS

Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Julie Morgan AS/MS

Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Lynne Neagle AS/MS

Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Deputy Minister for Mental Health and Wellbeing

**YMATEB LLYWODRAETH CYMRU I'R ARGYMHELLION YN ADRODDIAD Y
PWYLLGOR PLANT, POBL IFANC AC ADDYSG: CRAFFU AR GYLLIDEB
DDRAFFT LLYWODRAETH CYMRU 2024-25
CHWEFROR 2024**

Diolch i'r Pwyllgor am ei waith wrth graffu ar Gyllideb Ddrafft 2024-25. Rydym yn ddiolchgar i'r Pwyllgor am ei adborth ar y papurau tystiolaeth ysgrifenedig a'i adborth yn ystod y sesiynau tystiolaeth lafar a gynhaliwyd ar 11 ac 17 Ionawr 2024. Mae'r adroddiad hwn yn nodi ymateb Llywodraeth Cymru i'r 19 o argymhellion a nodir yn adroddiad y Pwyllgor.

1. Argymhellion Trawsbynciol

Argymhelliad 1

Rhaid i Lywodraeth Cymru lunio Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar gyfer ei Chyllideb Ddrafft i ddangos ei bod yn cydymffurfio â Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, fel y nodir yn ei Chynllun Hawliau Plant ei hun.

Ymateb: Gwrthod

Rydym wedi ymrwymo i fodloni'r gofynion deddfwriaethol ar gyfer pob asesiad effaith, gan gynnwys lle mae'r rhain yn ymwneud ag asesu ein penderfyniadau ariannol.

Dyletswydd Gweinidogion yw rhoi sylw dyledus i hawliau plant, yn hytrach na chwblhau Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant. Credwn fod y dull gweithredu yr ydym yn ei gymryd mewn perthynas â'r Asesiad Effaith Integredig Strategol a hawliau plant yn bodloni ein rhwymedigaethau cyfreithiol, wrth roi ystyriaeth briodol i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, ochr yn ochr â chyflawni ein hymrwymadau ehangach.

Felly, nid ydym o'r farn ei bod yn angenrheidiol, ac ni fyddai'n ddefnyddiol, inni gyhoeddi Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar wahân i'n Cyllideb. Rydym yn parhau o'r farn bod y dull integredig sy'n sail i'r Asesiad Effaith Integredig Strategol yn ein galluogi i feithrin dealltwriaeth well o effeithiau croestoriadol ac anfwriadol penderfyniadau ynghylch gwariant, ac i sicrhau bod y cyllid sydd ar gael yn cael yr effaith fwyaf posibl, gan leihau'r effaith anghymesur ar unrhyw grŵp neu faes penodol.

Gallai ystyried maes effaith ar ei ben ei hun arwain at ganlyniadau anfwriadol fel effaith negyddol mewn un maes yn cael ei sbarduno gan effaith gadarnhaol mewn maes arall. Yn y cyd-destun presennol hwn ni ellid osgoi penderfyniadau anodd. Bydd Gweinidogion hefyd yn gwneud penderfyniadau ar sail asesiad effaith parhaus ac

ailadroddol wrth i bolisi gael ei ddatblygu a'i weithredu, gan gynnwys mewn perthynas â phenderfyniadau cyllidebol.

Byddwn yn parhau i ymgysylltu â'n Grŵp Cynghori ar Wella ac Asesu Effaith y Gyllideb i archwilio sut y gall Llywodraeth Cymru adlewyrchu hawliau plant yn well wrth wella prosesau cyllidebol a threthi.

Argymhelliad 2

Rhaid i Lywodraeth Cymru nodi sut y bydd yn mynd ati i fonitro canlyniadau yn effeithiol yn ystod y flwyddyn yn erbyn gwariant ariannol, a sut y bydd yn defnyddio'r wybodaeth hon i fod yn hyblyg wrth ailflaenoriaethu gwariant ariannol os oes angen pan na fydd y canlyniadau a fwriadwyd yn cael eu gwireddu.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Rydym eisoes yn rhannu gwybodaeth sylweddol drwy gydol y flwyddyn ariannol drwy ein cyhoeddiadau Drafft, Terfynol ac Atodol ar y Gyllideb. Rydym yn adrodd am fonitro a chyflawni canlyniadau drwy adroddiad y Rhaglen Lywodraethu. Yn ogystal, rydym yn cyhoeddi amrywiaeth o wybodaeth drwy gydol y flwyddyn ar ein gwefan ynghylch monitro a chanlyniadau meysydd polisi. Rydym yn hapus i ystyried gwelliannau drwy ein gwaith ar y Cynllun Gwella'r Gyllideb gan gydnabod bod rhaid i newidiadau o'r fath fod yn gymesur a dylid eu hystyried hefyd drwy gydol unrhyw newidiadau i Brotocol y Gyllideb.

Argymhelliad 3

Rhaid i Lywodraeth Cymru nodi'r manylion am sut y mae'n monitro canlyniadau i blant ar gyfer yr holl raglenni a ariennir drwy'r Grant Plant a Chymunedau a'r Grant Addysg Awdurdodau Lleol newydd, a chyhoeddi'r data hwn yn flynyddol.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Mae'r Grant Plant a Chymunedau yn cynnwys y rhaglenni canlynol:

- Gofal Plant a Chwarae (Gofal Plant y Tu Allan i Oriau Ysgol gynt) gan gynnwys y Rhaglen Hyfforddiant a Chymorth
- Teuluoedd yn Gyntaf
- Dechrau'n Deg
- Grant Cymorth Rhianta ar gyfer Datrysiadau y Tu allan i'r Llys.
- Hybu Ymgysylltiad Cadarnhaol Ymhlith Pobl Ifanc sydd mewn Perygl o Droseddu
- Cronfa Dydd Gŵyl Dewi
- Prosiect Gwyliau Gwaith Chwarae (o 2024-25)
- Grant Cymorth Rhianta Ymyrraeth Gynnar (o 2024-25)

Cesglir amrywiaeth o wybodaeth fel rhan o'r trefniadau monitro a gwerthuso ar gyfer y grant. Gwneir hyn ar gyfer rhaglenni unigol o dan y grant, ac mae'n gymesur â maint pob rhaglen. Mae'r trefniadau hyn yn cynnwys gwybodaeth reoli a gesglir drwy ffurflenni monitro data gan awdurdodau lleol a'r broses monitro grantiau fel y nodir yn nhelerau ac amodau'r Grant Plant a Chymunedau. Cesglir gwybodaeth am ganlyniadau drwy brosiectau ymchwil a gwerthuso mwy ffurfiol.

Er enghraifft, ar gyfer rhaglen ar raddfa fwy fel Dechrau'n Deg, cyhoeddir datganiadau ystadegol yn flynyddol, a chynhelir gwerthusiadau ar raddfa fawr a'u cyhoeddi yn unol â phrotocolau Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth. Mae'r gwerthusiad cenedlaethol o raglen Dechrau'n Deg sydd ar ddod yn archwilio technegau fel cysylltu data er mwyn gallu cynnal asesiad cadarn o ganlyniadau'r rhaglen Dechrau'n Deg.

Ar gyfer Grant Addysg newydd yr Awdurdodau Lleol, byddwn yn monitro canlyniadau ein rhaglenni trwy delerau ac amodau sydd newydd eu datblygu ar gyfer y grant.

Rydym wedi symleiddio gofynion monitro ein rhaglenni addysg cyn-16, yn unol ag amcan Llywodraeth Cymru i leihau'r baich gweinyddol ar awdurdodau lleol, ochr yn ochr â'r ffrwd waith i leihau'r llwyth gwaith a biwrocratiaeth yn ein hysgolion ledled Cymru.

Mae ein telerau ac amodau yn gofyn am adrodd yn erbyn canlyniadau lefel uchel a nodir ym mhob un o bedair elfen Grant Addysg newydd yr Awdurdodau Lleol – sef Safonau Ysgolion, Tegwch, Diwygio a Cymraeg 2050.

Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth hon i'n helpu i fonitro canlyniadau i blant ar draws ein rhaglenni a ariennir. Er na fydd hyn yn cael ei gyhoeddi'n rheolaidd o safbwynt cyllid grant cyfunol, bydd yn cael ei ddefnyddio i ddangos effaith cyllid mewn meysydd polisi amrywiol sy'n debygol o arwain at gyhoeddi gwybodaeth fel rhan o fframweithiau eraill ar draws Llywodraeth Cymru.

Mae'r argymhelliad wedi'i dderbyn mewn egwyddor gan nad oes cynlluniau ar gyfer adroddiadau blynyddol ar y Grant Plant a Chymunedau na Grant Addysg yr Awdurdodau Lleol.

2. Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Argymhelliad 4

Rhaid i Lywodraeth Cymru roi i'r Pwyllgor yr adroddiad modelu iechyd meddwl a gynhaliwyd gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru pan fydd wedi'i gwblhau.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Comisiynwyd y modelu gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru i lywio eu Strategaeth ar gyfer Gwasanaethau Iechyd Meddwl Arbenigol. Bydd y Strategaeth yn cael ei chyhoeddi cyn bo hir a byddwn yn rhannu copi â'r Pwyllgor cyn gynted ag y bydd ar gael.

Argymhelliad 5

Rhaid i Lywodraeth Cymru roi diweddariad i ni am y gwaith sy'n cael ei wneud ar strategaeth Pwysau Iach, Cymru Iach gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru i sefydlu fframwaith gwerthuso cyffredinol ar gyfer y strategaeth.

Ymateb: Derbyn

Cynhaliwyd astudiaeth gwmpasu gan *Alma Economics* i asesu gwerthusadwyedd y strategaeth Pwysau Iach, Cymru Iach, gan gynnwys edrych ar ddulliau o werthuso strategaethau eraill y gellir eu cymharu o ran eu cymhlethdod neu eu pwnc. Mae argymhellion yr astudiaeth yn cael eu hadolygu, a bydd y camau nesaf yn cael eu dwyn ymlaen drwy Gynllun Cyflawni 2024-26 sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd. Byddwn yn rhannu copi o ganlyniad yr adolygiad hwnnw â'r Pwyllgor pan fydd ar gael.

Argymhelliad 6

Rhaid i'r cynllun cyflawni Pwysau Iach, Cymru Iach nesaf gynnwys ffocws cliriach ar atal gordewdra ymhlith plant, gan gynnwys camau gweithredu a chostau cysylltiedig, a bod wedi'i dargedu at deuluoedd a'r blynyddoedd cynnar.

Ymateb: Derbyn

Mae Cynllun Cyflawni 2024-26 ar gyfer strategaeth Pwysau Iach, Cymru Iach yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd. Er bod y cynlluniau presennol yn canolbwyntio ar y Blynyddoedd Cynnar, rhagwelir y bydd Cynllun Cyflawni 2024-26 yn adeiladu ar y camau gweithredu cyffredol ac yn canolbwyntio o'r newydd ar atal gordewdra ymhlith plant. Bydd copi o'r cynllun terfynol yn cael ei rannu â'r Pwyllgor pan fydd wedi'i gwblhau.

Argymhelliad 7

Rhaid i Lywodraeth Cymru roi diweddariad ysgrifenedig i ni yn manylu ar ei chynllun cyfathrebu â'r rhai sy'n derbyn y Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy fel y mae'n ymwneud â phlant sydd i fod i ddod i ben yn 2024-25.

Ymateb: Derbyn

Bydd diweddariad ysgrifenedig ynghylch cynllun cyfathrebu â'r rheini sy'n derbyn grantiau o dan Gynllun Grant Trydydd Sector Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy yn cael ei rannu â'r Pwyllgor cyn gynted ag y bydd y cynllun cyfathrebu wedi'i gwblhau.

Argymhelliad 8

Rhaid i Lywodraeth Cymru roi copi i ni o'r Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar y penderfyniad i leihau Grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol £11 miliwn.

Ymateb: Gwrthod (nid yw'n berthnasol)

Rydym wedi cyfeirio mewn argymhellion cynharach at ein hymrwymiad i fodloni'r gofynion deddfwriaethol ar gyfer asesiadau effaith, ac nid ydym yn teimlo bod angen cyhoeddi Asesiadau unigol o'r Effaith ar Hawliau Plant ar wahân.

O ran yr argymhelliad hwn, ac o ganlyniad i gyhoeddiad diweddar Llywodraeth y DU ynghylch y cynnydd i'w cyllid ar gyfer awdurdodau lleol, mae Llywodraeth Cymru bellach yn disgwyl dyraniad canlyniadol o tua £25 miliwn i Gymru ar gyfer 2024-25, a fydd yn cael ei gadarnhau yng Nghyllideb Gwanwyn y DU ar 6 Mawrth. Rydym yn bwriadu defnyddio rhywfaint o'r dyraniad hwn i wrthdroi'r gostyngiad arfaethedig i grant y gweithlu gofal cymdeithasol, fel bod y grant yn mynd yn ôl i £45 miliwn ar gyfer 2024-25, yn unol â'r flwyddyn ariannol hon.

Argymhelliad 9

Rhaid i Lywodraeth Cymru roi diweddariad i ni am ei hamcangyfrif diweddaraf o'r gost a'r elw dilynol ar gyfer gwasanaethau gofal cymdeithasol plant preifat yng Nghymru y mae'n ceisio mynd i'r afael â nhw drwy'r darpariaethau dileu elw yn y Bil Gofal Cymdeithasol.

Ymateb: Derbyn

Bydd yr wybodaeth hon yn cael ei chyhoeddi fel rhan o'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol a fydd yn cyd-fynd â chyflwyno'r Bil Gofal Cymdeithasol.

Argymhelliad 10

Rhaid i Lywodraeth Cymru gyhoeddi cynllun manylach nag sydd ar gael ar hyn o bryd ar gyfer trosglwyddo 1,880 o blant a phobl ifanc allan o leoliadau annibynnol erbyn 2026.

Ymateb: Derbynn mewn Egwyddor

Mae'n bwysig cydnabod nad ydym yn hyrwyddo cyfnewid un darparwr am un arall tebyg. Mae angen i siâp a graddfa'r ddarpariaeth fod yn wahanol, gan gynnwys modelau gofal, cefnogaeth gofleidiol a modelau perchnogaeth. Yn syml, ni all y system barhau i weithredu yn y ffordd y mae'n ei wneud ar hyn o bryd os ydym am ddarparu'r canlyniadau gorau i'n plant a'n pobl ifanc.

Rydym yn buddsoddi £68 miliwn ychwanegol yn y sector dros dair blynedd 2022-2025 i helpu awdurdodau lleol i feithrin darpariaeth gofal preswyl a gofal maeth mewnol ac nid-er-elw, helpu i symud plant o ofal preswyl yn ôl i leoliad teuluol, a darparu gwasanaethau wedi'u lleoli a'u cynllunio'n lleol, gan gynnwys darpariaeth arbenigol ar gyfer plant ag anghenion mwy cymhleth ac, yn anad dim, gwella canlyniadau i blant.

Mae hwn yn newid cymhleth ac uchelgeisiol, ac rydym yn rhoi ystyriaeth fanwl i'r ffordd y byddwn yn pontio i'r trefniadau newydd i atal neu liniaru effaith y tarfu ar blant a phobl ifanc cyn belled ag y bo modd. Y bwriad yw y bydd y gofyniad i fod nid-er-elw yn berthnasol i ddarparwyr newydd sy'n ymuno â'r farchnad yn y lle cyntaf. Yna bydd yn cael ei ehangu i gynnwys unrhyw ddarparwyr er-elw presennol.

Ein nod yw cyflawni'r ymrwymiad hwn erbyn diwedd tymor y Senedd hon, a'n disgwyliad clir yw bod yn rhaid i awdurdodau lleol ddefnyddio'r tair blynedd nesaf i brysuero eu polisïau a'u rhaglenni i leihau nifer y plant a'r bobl ifanc mewn gofal yn gyflym, yn ogystal â datblygu lleoliadau amgen digonol.

3. Y Gymraeg ac Addysg

Argymhelliad 11

Rhaid i Lywodraeth Cymru barhau i fod yn wylidwrus o ran y galw yn y dyfodol am y llinellau cyllideb y mae wedi'u lleihau o fewn MEG y Gymraeg ac Addysg a monitro'n ofalus a oes angen iddi adolygu ei hamcanestyniadau o ofynion er mwyn osgoi unrhyw 'sioc' annisgwyl i gyllidebau yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Mae rheolaeth ariannol ofalus yn hanfodol o ystyried y pwysau ariannol eithriadol a wynebwr gan wasanaethau cyhoeddus. Bydd yr holl gyllidebau, gan gynnwys cyllidebau sy'n cael eu harwain gan alw, yn parhau i gael eu monitro a'u herio o fewn MEG y Gymraeg ac Addysg bob mis yn ystod 2024-25 i ystyried y rhagolygon diweddaraf ac i sicrhau y gellir cyflawni sefyllfa gytbwys erbyn diwedd y flwyddyn.

Cymorth i fyfyrwyr yw'r gyllideb fwyaf sylweddol a arweinir gan alw o fewn y MEG. Mae'n cael ei ragamcanu a'i fonitro trwy fodolau dadansoddol amrywiol a reolir gan dîm dadansoddol arbenigol, a chaiff ei ddiweddarau'n rheolaidd i adlewyrchu'r data diweddaraf sydd ar gael. Mae lefel y cymorth a ddarperir yn cael ei hadolygu'n flynyddol ac yn amodol ar drefniadau llywodraethu cryf, gan ganolbwyntio'n benodol ar fforddiadwyedd a gofynion cynllunio yn y dyfodol yn seiliedig ar ddata a gyhoeddwyd.

Argymhelliad 12

Rhaid i Lywodraeth Cymru egluro lefel bresennol cyllideb 2023-24 ac felly'r newid mae Cyllideb Ddrafft 2024-25 yn ei gynnig i lefel yr adnoddau a chyfalaf sydd ar gael yn MEG y Gymraeg ac Addysg. Rhaid iddi egluro a yw hyn yn gynydd o £15 miliwn fel y dywedodd y Gweinidog wrth y Pwyllgor neu £42 miliwn fel y mae'r ffigurau a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2023 yn awgrymu.

Ymateb: Derbyn

Arweiniodd cyhoeddiad Hydref 2023 gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol at ailflaenoriaethu cyllid o MEG y Gymraeg ac Addysg sydd ychydig llai na £75 miliwn o adnoddau cyllidol (refeniw) a £40 miliwn (cyfalaf). Nid oedd unrhyw newidiadau i gyllidebau adnoddau anghyllidol (nad yw'n arian parod) fel rhan o'r ymarfer hwn. Cafodd y newidiadau eu ffurfioli yn Ail Gyllideb Atodol 2023-24 a gyhoeddwyd ar 20 Chwefror.

Gan ystyried y newidiadau hyn yn unig, mae cyllideb adnoddau gyffredinol MEG y Gymraeg ac Addysg a gyhoeddwyd yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 (£2,237.198 miliwn) £42 miliwn yn uwch na Chyllideb Derfynol 2023-24 ar ôl addasiadau datganiad mis Hydref (£2,195.092 miliwn). Roedd y cynnydd o £15 miliwn a gadarnhawyd gan

Weinidog y Gymraeg ac Addysg yn sesiwn y Pwyllgor ar 17 Hydref yn cyfeirio'n benodol at y cynnydd yn y gyllideb adnoddau cyllidol (refeniw), sef cyllideb o £1,718.770 miliwn a gyhoeddwyd yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25, o'i chymharu â chyllideb wedi'i haddasu ar gyfer 2023-24 o £1,703.425 miliwn. Mae'r cynnydd o £27 miliwn sy'n weddill yn ymwneud â'r gyllideb adnoddau anghyllidol, sef cyllideb o £518.428 miliwn yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 o'i chymharu â Chyllideb Derfynol 2023-24 o £491.667 miliwn.

Mae'r gyllideb gyfalaf addysg £16 miliwn yn uwch yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 (348.402 miliwn) o'i chymharu â Chyllideb Derfynol 2023-24 ar ôl y gostyngiad o £40m a gyhoeddwyd ym mis Hydref (£332.186 miliwn).

Argymhelliad 13

Rhaid i Lywodraeth Cymru fonitro'n ofalus ganlyniadau ei phenderfyniadau yn y Gyllideb Ddrafft a darpariaeth awdurdodau lleol ar gyfer cyllidebau ysgolion, ac ystyried beth arall y gall ei wneud i sicrhau bod cymaint o arian ag sy'n bosibl yn cael ei fuddsoddi mewn addysg. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor erbyn mis Hydref 2024.

Ymateb: Derbyn

Ar gyfer 2024-25 rydym wedi blaenoriaethu diogelu gwasanaethau cyhoeddus craidd y rheng flaen, gan gynnwys ysgolion, drwy ddiogelu'r cynnydd dangosol o 3.1% ar gyfer y setliad llywodraeth leol.

Yn dilyn cael cadarnhad o gyllid canlyniadol, dyrannwyd £14.4 miliwn pellach i lywodraeth leol drwy'r grant cynnal refeniw ar gyfer 2024-25 i gefnogi pwysau mewn gofal cymdeithasol ac addysg, gan gynnwys cyflog athrawon. Mae hyn yn golygu bod lefel gyffredinol y cyllid refeniw yn dangos cynnydd o 3.3% dros 2023-24, heb fod unrhyw gynnydd yn yr awdurdodau unigol sy'n is na 2.3%.

Mae cyllid sy'n mynd yn uniongyrchol i ysgolion wedi cael blaenoriaeth.

Ar gyfer 2024-25 mae cyfuno grantiau addysg cyn-16 awdurdodau lleol yn darparu'r un lefel o gyllid o'u cymharu â grantiau tebyg a ddarparwyd i'r awdurdodau lleol yn 2023-24; mae hyn hefyd yn gynnydd o 3.2% o'i gymharu â chyllideb ddangosol 2024-25 ar gyfer yr un grantiau.

Argymhelliad 14

Rhaid i Lywodraeth Cymru barhau i fonitro'n agos lefel y cronfeydd wrth gefn sydd gan ysgolion, yn enwedig yr amrywiaeth rhwng ysgolion a rhwng awdurdodau lleol, er mwyn sicrhau bod cymaint o arian yn cael ei wario ar y rheng flaen ag sy'n ddarbodus ac yn briodol ac i gefnogi ysgolion sy'n cael trafferth mantoli eu cyllideb. Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad i'r Pwyllgor erbyn mis Hydref 2024.

Ymateb: Derbyn

Cyfrifoldeb ysgolion yw rheoli eu cyllid eu hunain. Mae cronfeydd wrth gefn yn ymwneud ag unrhyw ddiffyg mewn gwariant o gymharu â chyfran unigol ysgol o'r gyllideb a/llai unrhyw falans a gariwyd ymlaen o'r flwyddyn flaenorol. Bydd lefel y cronfeydd wrth gefn a ddelir gan ysgol unigol ar unrhyw adeg yn dibynnu ar nifer o ffactorau.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnig adolygiad o Reoliadau Cyllid Ysgolion (Cymru) 2010 ac mae wedi bod yn gweithio gyda rhanddeiliaid i geisio eu barn. Mae hyn yn cynnwys adolygu'r ddarpariaeth yn ymwneud â lefelau gwargedau a galluoedd awdurdodau lleol i gymryd camau lle bo angen.

Gwyddom mai sefyllfa dros dro yw lefel uchel y cronfeydd wrth gefn a gofnodwyd dros y blynyddoedd diwethaf o ganlyniad i gau ysgolion a llai o weithgarwch yn ystod y pandemig. Rydym bellach yn gweld ysgolion yn defnyddio'r cronfeydd wrth gefn hyn i reoli'r pwysau cynyddol a wynebir o ganlyniad i chwyddiant a'r argyfwng costau byw. Byddwn yn parhau i fonitro lefel cronfeydd wrth gefn ysgolion ledled Cymru.

Argymhelliad 15

Rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau bod systemau monitro effeithiol ar waith ar gyfer y Grant Addysg Awdurdodau Lleol a sicrhau nad yw cyfuno cyllid yn arwain at lastwreiddio effaith gweithgareddau ac ymyriadau a oedd wedi'u clustnodi'n flaenorol.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Rydym wedi datblygu ein trefniadau monitro ar gyfer Grant Addysg newydd yr Awdurdodau Lleol yn unol ag amcan Llywodraeth Cymru i leihau'r baich gweinyddol ar awdurdodau lleol, ochr yn ochr â'r ffordd waith i leihau llwyth gwaith a biwrocratiaeth yn ein hysgolion ledled Cymru.

Bydd telerau ac amodau'r grant yn sicrhau bod awdurdodau lleol yn bodloni'r canlyniadau lefel uchel a bennwyd yn unol â'n blaenoriaethau polisi ar gyfer addysg, a fydd yn cynnwys meysydd a glustnodwyd yn flaenorol. Fodd bynnag, bydd dull newydd y grant hwn yn darparu hyblygrwydd ar lefel leol i alluogi awdurdodau lleol i ddiwallu anghenion eu dysgwyr yn y ffordd orau heb y cyfyngiadau biwrocraidaidd y mae grantiau'r llywodraeth yn eu gosod weithiau, gan gynnwys systemau monitro beichus.

Yn unol ag ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i leihau'r baich gweinyddol ar awdurdodau lleol, rydym wedi datblygu'r trefniadau monitro ar gyfer Grant Addysg newydd yr Awdurdodau Lleol mewn ffordd sy'n sicrhau lefel briodol o fonitro ar gyfer Llywodraeth Cymru, tra bo'r gwaith o gyflawni blaenoriaethau addysg allweddol yn cael ei roi yng ngofal ein partneriaid mewn llywodraeth leol.

Argymhelliad 16

Rhaid i Lywodraeth Cymru archwilio pob opsiwn i leihau unrhyw effaith andwyol ar gynnydd y rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy yn sgil cyllidebau sefydlog neu ostyngiad mewn cyllidebau, yn enwedig yng ngoleuni chwyddiant a chostau adeiladu cynyddol.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Mae gostyngiadau diweddar mewn cyllidebau Cymunedau Dysgu Cynaliadwy wedi cael eu lliniaru drwy'r defnydd hyblyg o gyfraddau ymyrryd ar draws cynlluniau Band B parhaus i leihau unrhyw effaith ar y rhaglen hyd yma.

Gofynnwyd i bartneriaid cyflawni sydd â llif arian sylweddol wedi'i chynllunio ar gyfer 2023-24 ariannu cyfran uwch o'r costau cyfalaf eu hunain, yn y tymor byr, heb unrhyw effaith gyffredinol ar y cyfraniad cyffredinol at brosiectau gweithredu nac ychwaith ar yr amhariad arnynt. Roedd y dull hwn yn ein galluogi i gynnal hyder partneriaid cyflawni a'r diwydiant adeiladu ehangach yn y rhaglen.

Roedd hefyd yn caniatáu i achosion busnes newydd a cheisiadau am arian barhau i gael eu cyflwyno, sy'n rhai yr ydym wedi gallu eu cefnogi.

Wrth i gostau adeiladu gynyddu, roedd y gwahaniaeth mewn costau rhwng prosiectau ysgolion cynradd llai a phrosiectau ysgolion uwchradd neu golegau yn amlwg. Gellir priodoli tua 10% o wahaniaeth mewn costau fesul metr sgwâr i raddfa prosiectau, ac mae prosiectau ysgolion cynradd a phrosiectau llai, gan gynnwys prosiectau fel darpariaeth gofal plant, yn costio mwy i'w hadeiladu.

Mae adolygiad o ganllawiau i ysgolion ar ddylunio/gofynion o ran gofod hefyd wedi'i gynnal mewn ymgynghoriad â grŵp o randdeiliaid sy'n cynrychioli'r sector cyfan. Disgwylir i'r canllawiau newydd gael eu cyhoeddi yn ystod tymor y gwanwyn hwn. Maent yn benodol i ofynion blaenoriaethau yng Nghymru a byddant yn cynorthwyo awdurdodau lleol i ddylunio ysgolion newydd mewn modd effeithlon o ran costau a gofod.

Mae costau meincnod y dyfodol wedi'u rhannu er mwyn adlewyrchu'r newid hwn i leihau effaith neu anghyfartaledd ar y sectorau. Fodd bynnag, mae cyflawni Carbon Sero Net wrth weithredu prosiectau llai yn profi i fod yn llai heriol nag ydyw ar gyfer gweithredu prosiectau ysgolion uwchradd a cholegau – ac felly gellir gweld cynnydd mewn costau mewn perthynas â'r elfen honno wrth symud ymlaen. Mae swyddogion rhaglenni Llywodraeth Cymru yn gweithio ar y cyd â phartneriaid cyflawni ac arbenigwyr yn y diwydiant i sicrhau bod dull cytbwys ar waith o ran costau / budd-daliadau, yn unol â chanllawiau a gyhoeddwyd gan Gyngor Adeiladu Gwyrdd y DU, er mwyn darparu ysgolion Carbon Sero Net yng Nghymru.

Roedd cyllid ychwanegol ar gael ar gyfer prosiectau lle byddai 100% o'r costau yn ymwneud â chyflawni Carbon Sero Net yn cael ei ariannu'n rhannol gan Lywodraeth Cymru, ac felly'n lleihau'r baich ychwanegol ar bartneriaid cyflawni.

Bydd prosiectau'r dyfodol o dan Gymunedau Dysgu Cynaliadwy yn cael eu cynnal drwy raglen dreigl naw mlynedd sy'n caniatáu i Lywodraeth Cymru a phartneriaid cyflawni fod yn fwy hyblyg a gallu ymateb i godiadau mewn costau, yn ogystal â newidiadau mewn blaenoriaethau lleol. Cafodd y dull hwn ei fabwysiadu i leihau effaith unrhyw gyfyngiadau ar y rhaglen yn y dyfodol yn ogystal ag unrhyw gyfleoedd a allai godi os daw cyllid ychwanegol i law.

Argymhelliad 17

Rhaid i Lywodraeth Cymru ystyried ymhellach sut y mae ei phenderfyniadau yn y Gyllideb Ddrafft yn effeithio ar ei hymrwymiad a'i hamcanion mewn perthynas â dysgu gydol oes, gan gyfeirio'n benodol at grantiau ôl-raddedig a dysgu rhan-amser, a chwilio am ffyrdd o liniaru effaith gostyngiadau.

Ymateb: Derbyn

Astudiaeth ôl-raddedig

Ni ddisgwylir i'r ffaith bod y grantiau sy'n seiliedig ar gostau sylfaenol a chyfraniad at gostau ar gyfer cyrsiau Meistr ôl-raddedig wedi newid i fenthyciadau ad-daladwy gael effaith sylweddol ar y nifer sy'n dilyn y cyrsiau hynny. Mae'r cymorth sydd ar gael i fyfyrwyr sy'n byw yng Nghymru yn parhau i fod yn sylweddol fwy na'r hyn sydd ar gael i'r rhai sy'n byw yn Lloegr. Mae telerau ad-dalu'r benthyciadau yn hael. Yn yr un modd, ni ddisgwylir i ddiwedd y bwrsariaethau sydd wedi'u targedu ar gyfer rhai myfyrwyr ôl-raddedig leihau'r nifer sy'n dilyn cwrs Meistr yn sylweddol – ac eithrio ymhlith y rhai dros 60 oed.

Mae cymhwyster ôl-raddedig wedi dod yn fwy perthnasol i'r economi a'r farchnad lafur bresennol, ond ni ellir ei gymharu â phwysigrwydd addysg israddedig o ran datblygu cyfleoedd bywyd. Mae cymorth i ddilyn cyrsiau israddedig yn parhau i fod yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru. Mae'r penderfyniad i ymgymryd ag uwch-astudiaeth yn un i'r unigolyn ei wneud, a chredir bod y mantais a ddaw yn sgil astudio cwrs ôl-raddedig o fudd i'r unigolyn yn fwy nag ydyw i'r gymdeithas yn ehangach. Er bod Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn barod i hwyluso uwch-astudiaethau ac yn cydnabod y manteision o wneud hynny, y polisi o ddarparu cyfraniad at gostau astudio yw'r un cywir. A gellir gweld hynny'n glir yng nghyd-destun ehangach sicrhau y dylai pawb sydd â'r potensial i elwa ar addysg uwch allu gwneud hynny. Ac felly, fel y mae hynny'n ei awgrymu, mae angen blaenoriaethu adnoddau ar gyfer astudiaethau israddedig.

Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r polisi hwn ac yn monitro nifer y rheini sy'n astudio cwrs Meistr ôl-raddedig sy'n byw yng Nghymru.

Mae cael gwared ar y fwrsariaeth sy'n gysylltiedig ag oedran a weithredir gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru yn golygu nad oes cymhorthdal gan y Llywodraeth ar gyfer uwch-astudiaeth i'r grŵp oedran hwn ar hyn o bryd. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod pobl yn gweithio'n hirach, bod pobl hŷn yn rhan bwysig o'r economi a'r farchnad lafur, bod dysgu gydol oes yn cael effaith ffafriol ar les, ac, fel y dywed yn y

ddogfen 'Cymru o blaid pobl hŷn: ein strategaeth ar gyfer cymdeithas sy'n heneiddio', dylai pobl hŷn gael mynediad at adnoddau addysgol cymdeithas. Rydym yn adolygu'r cyfyngiadau o ran oedran gan eu bod yn ymwneud â'n darpariaeth o gymorth statudol i fyfyrwyr, a byddwn yn cyflymu'r gwaith hwnnw.

Addysg Bellach

Mae swyddogion wedi cynnull cyfarfod ar gyfer y sector cyfan i gytuno ar flaenoriaethau clir ar gyfer dysgu rhan-amser mewn addysg bellach. Bydd caniatáu hyblygrwydd lleol i sefydliadau unigol symud y ddarpariaeth rhwng y meysydd hynny â blaenoriaeth yn helpu i liniaru rhywfaint o'r effaith ar ddysgwyr ar lefel leol.

Argymhelliad 18

Yn amodol ar ei hystyriaeth o argymhelliad 17¹, rhaid i Lywodraeth Cymru ystyried sut y gall gefnogi oedolion sy'n dysgu a myfyrwyr ôl-raddedig ymhellach, yng nghydestun pwysigrwydd dysgu gydol oes i unigolion ac i gymdeithas a'r economi gyfan.

Ymateb: Derbyn

Astudiaeth ôl-raddedig

Gweler yr ymateb i Argymhelliad 17.

Addysg Bellach

Cyflwynodd Deddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022 ddyletswydd newydd i sicrhau cyfleusterau priodol ar gyfer addysg bellach a hyfforddiant i oedolion. Bydd union gwmpas y ddyletswydd hon yn cael ei nodi mewn is-ddeddfwriaeth sydd ar ddod. Bydd y ddyletswydd hon yn gosod rhwymedigaeth statudol gryfach ar y Llywodraeth a'r Comisiwn newydd i sicrhau buddsoddiad digonol mewn dysgu gydol oes, yn enwedig i'r rhai sydd fwyaf tebygol o elwa arno. Bydd y rheoliadau sydd ar ddod yn cael eu cynllunio fel ein bod yn parhau i ddarparu digon o gyfleoedd dysgu gydol oes mewn sgiliau sylfaenol a hanfodol i'r rheini heb gymwysterau lefel is, ac i ddarparu sail ar gyfer symud ymlaen i ddysgu, hyfforddiant neu gyflogaeth bellach.

Argymhelliad 19

Rhaid i Lywodraeth Cymru, heb ormod o oedi, gyhoeddi ei datganiad o flaenoriaethau a llythyr cyllido ar gyfer y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a darparu cyfeiriad clir a thryloywder ar ei disgwyliadau ar gyfer sut y bydd cyllideb y Comisiwn yn cael ei defnyddio.

Ymateb: Derbyn

Bydd y Datganiad o Flaenoriaethau ar gyfer y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil yn cael ei gyhoeddi'n fuan.

¹ Diwygio adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a gyfeiriodd at argymhelliad 16.

Bydd y llythyr cyllido yn cael ei gadarnhau cyn sefydlu'r Comisiwn.

Eitem 7.3

04 March 2024

To: Jayne Bryant MS
Chair of Children, Young People and Education Committee
Jayne.Bryant@senedd.wales

Dear Jayne,

As you know, the statement issued by Jeremy Miles, Minister for Education and the Welsh Language, on the 31st of January, refers to new arrangements that are to be implemented in relation to school improvement. This statement was released into the public domain alongside the letter to the Minister from Professor Dylan Jones in order to “share these messages transparently with the sector”.

The Minister announced the next phase of the review which essentially requires exploration of how school to school collaboration and cross LA working may occur in a move away from the current wider regional model.

This is a far-reaching statement, the importance of which cannot be underestimated. The language and assertions made within Prof Dylan Jones letter are strong, making direct reference to “concerns about quality of support”. This represents a direct evaluation of the performance of our workforce in GwE, and it is not one that we accept, and it is also not one that we believe should have been placed in the public domain in this way.

Whilst members recognise that education and school improvement is necessarily an evolving process, indeed many of us have been through various cycles of change, this is not an example of positive change management by the Minister. We question both the motivations and methodology of the ‘Middle Tier’ review and the subsequent communication of its findings.

We believe that the statement from the Minister has left the system in disarray. Having had their work publicly judged, our members are left unsure about their future, made even worse given the current information vacuum.

Our members within the regional consortia are particularly frustrated and disappointed that there has been no formal consultation with stakeholders about the recommendations. In addition, there was no advance indication that such a far-reaching statement was to be released publicly on the afternoon in question. In fact, many of our members were working within schools that afternoon and they were informed of the intention to move away from the regional model through teachers and school leaders. This is completely unacceptable and extremely unprofessional and has caused severe distress to many of them.

Prospect – Doncaster Room 6 & 7 - 4th Floor, 19 South Mall, Frenchgate Shopping Centre, St Sepulchre Gate, Doncaster DN1 1LL
Tudalen y pecyn 78

As a result, we are asking you to call in and scrutinise the Ministerial Statement to:

- Establish that the original Terms of Reference of the review have been adhered to.
- Understand the methodology and veracity of the evidence gathered.
- Understand the rationale for changing the timelines of the review mid-way through.
- Understand the implication of the recommendations.
- Investigate how confident we can be that proposed arrangements will provide better support for schools.
- Find out if an impact assessment has been undertaken to assess the potential impact of these changes on areas such as the Welsh Language, equality, work load, finance etc.
- Investigate how much this significant change in policy will cost in difficult budgetary times as there is no financial information available – this should include staff redundancy costs and closing down liabilities for current arrangements for LAs and set up costs for any new arrangements. This should also include the financial cost to release school staff to address the recommendations proposed.
- Seek to understand the contradictions in the Chief Inspector finding in this year’s Annual Report and findings of the Middle Tier Review, especially around schools’ ability to self-evaluate and effectively plan for improvement.
- Seek clarity on the rationale to accelerate the findings of this review which seems to date back to mid-December (rather than the March 2024 date initially agreed for publication).
- Evaluate the extra workload on schools and Headteachers in particular to implement the first recommendation regarding collaboration, joint working and school to school improvement.
- Understand how the third recommendation will allow Local Authorities to undertake their statutory responsibilities.
- Seek clarification and understand the veracity of the evidence base used to give the committee confidence that schools are best placed to self-regulate their own improvement.

Our members would like you to robustly scrutinise the evidence base so that you can be confident that any changes that are recommended will result in a sustainable school improvement model which will be cost efficient and improve on the current arrangements.

We can assure you that our workforce has the best interests of learners at its heart. We are committed to school improvement. We are committed to supporting schools and learners; working collaboratively and with compassion in support of the National Mission. We will not however have our professionalism, expertise, experience, and commitment cast aside in such a careless manner.

Yours Sincerely

Adam Flanders & Jane Lancaster
Prospect Officers Education & Childrens services.

Eitem 7.4

**Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc
ac Addysg**

**Children, Young People
and Education Committee**

Jeremy Miles AS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

6 Mawrth 2024

Gwybodaeth ddilynol o'r sesiwn graffu gyffredinol

Annwyl Jeremy,

Diolch i chi am roi tystiolaeth i ni ar 28 Chwefror 2024. Yn y cyfarfod gwnaethoch gytuno i wneud y canlynol:

- Rhoi rhagor o wybodaeth am y bwlch cyrhaeddiad rhwng disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill, gan gynnwys pam y credwch na ellir defnyddio'r data a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud cymariaethau rhwng blynyddoedd;
- Edrych yn fanylach ar ddata Rhwydwaith Seren mewn perthynas â'r disgyblion hynny nad ydynt efallai'n parhau ar y rhaglen, i nodi a oes unrhyw dueddiadau mewn perthynas â'u perfformiad dilynol a'u hymgysylltiad â'u dysgu;
- Rhoi rhagor o wybodaeth am sut y gellir annog myfyrwyr i astudio Cymraeg Safon Uwch a chynyddu'r niferoedd, yn enwedig mewn perthynas ag addysgu a chynnwys y maes llafur;
- Rhoi gwybodaeth am yr ymchwil a wnaed, a'r canllawiau a gyhoeddwyd, ynglŷn â sut y gallai ysgolion ddarparu addysgu a dysgu digidol o bell pe bai angen hyn eto yn y dyfodol;
- Cadarnhau pryd y rhagwelwch y bydd canllawiau cryfach ar Deithio gan Ddysgwyr yn cael eu cyhoeddi.
- Ystyried ymhellach sut y gellir adrodd yn ôl i'r Senedd a/neu'r Pwyllgor ar waith y Tasglu Presenoldeb;
- Rhannu data cyfranogiad e-sgol; a

- Rhannu, lle bo ar gael, waith lechyd Cyhoeddus Cymru ar y dull ysgol gyfan.

Gwnaethoch gyfeirio at y wybodaeth fanwl sydd gan Lywodraeth Cymru am berfformiad y system ysgolion yng Nghymru a'ch bod wedi penderfynu ei chyhoeddi'n flynyddol. A allech gadarnhau a oeddech yn cyfeirio at y data cyfanredol a gyhoeddwyd gennych ym mis Tachwedd ar asesiadau wedi'u personoli i ddisgyblion ac mai fersiynau cyfatebol o hyn fydd yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol?

Fel rydym wedi'i nodi, rydym yn debygol o wneud gwaith yn edrych ar safonau ysgolion yn y dyfodol. Roedd y sesiwn graffu yn ddefnyddiol o ran dechrau helpu i lywio ein ffordd o feddwl am y maes gwaith posibl hwn. Fel rhan o'r gwaith paratoi hwn, rydym wedi gwahodd yr Athro Dylan E Jones i siarad â ni am ei waith fel rhan o'r adolygiad parhaus o rolau a chyfrifoldebau partneriaid addysg yng Nghymru a'r gwaith o gyflwyno trefniadau gwella ysgolion. Mae wedi cadarnhau y bydd yn bresennol.

Rwy'n amgáu llythyrau a gawsom gan UCAC a Prospect, yn tynnu sylw at eu pryderon penodol ynghylch sut y gwnaed y cyhoeddiad diweddar ynghylch cam nesaf adolygiad yr Athro Jones.

Drwy gydol ein holl waith diweddar, cafwyd negeseuon clir iawn gan ysgolion ac awdurdodau lleol nad oes ganddynt y gallu i ymgymryd ag unrhyw waith ychwanegol. Yn y cyd-destun hwn, byddem yn croesawu eich barn ar sut y bydd unrhyw newidiadau i weithio rhanbarthol presennol yn ystyried y materion ehangach hyn o ran capasiti ac adnoddau. Hefyd, ar gyfer yr ardaloedd hynny lle mae ysgolion ac awdurdodau lleol yn ffafrio gweithio rhanbarthol, a fyddant yn gallu parhau â'r trefniadau, os dangosir eu bod yn gweithio'n effeithiol?

Byddai'n ddefnyddiol pe gallem gael eich ymateb cyn y sesiwn gyda'r Athro Jones, felly byddem yn gwerthfawrogi eich ymateb erbyn 10 Ebrill fan bellaf. Er ein bod yn cydnabod bod hwn yn caniatáu llai o amser nag arfer i ymateb, teimlwn y byddai'n ddefnyddiol cael y wybodaeth hon cyn y sesiwn gyda'r Athro Jones. Os ydych yn rhagweld unrhyw broblemau gyda'r amserlen hon, rhowch wybod i ni.

Yn gywir,

Jayne Bryant AS

Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English

Wedi'u hatodi: Llythyr gan UCAC

Llythyr gan Prospect

Jayne Bryant AS,

Cadeirydd Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg,

Senedd Cymru.

Trwy e bost.

Y 22ain o Chwefror, 2024

Annwyl Jayne Bryant,

Ysgrifennaf atoch fel Ysgrifennydd Cyffredinol Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru, undeb sydd yn cynrychioli ac yn cefnogi nid yn unig athrawon ac arweinwyr ysgol, ond hefyd swyddogion gwasanaethau gwella ysgolion.

Fel y gwyddoch, mae'r datganiad a gyhoeddwyd gan Jeremy Miles y Gweinidog Dros Addysg a'r Gymraeg, ar y 31ain o Ionawr yn cyfeirio at drefniadau newydd sydd i'w rhoi ar waith parthed gwella ysgolion. Fel rhan o'r trefniadau hynny gwelir disgwyliad i sefydlu partneriaeth rhwng mwy nag un awdurdod gan symud i ffwrdd o fodel cymorth rhanbarthol ehangach.

Mae'r aelodau hynny sydd yn gweithio i gonsortia yn hynod rwystredig a siomedig gan na fu unrhyw ymgynghori ffurfiol gyda nhw fel unigolion parthed unrhyw newidiadau posibl, dim mwy nag y bu i athrawon llawr dosbarth, sydd hefyd yn syndod mawr. Ymhellach, ni chafwyd unrhyw arwydd ymlaen llaw gan ein haelodau bod datganiad mor bellgyrhaeddol am gael ei ryddhau yn gyhoeddus ar y pawns dan sylw. Yn wir, gan fod llawer yn gweithio gydag ysgolion y pawns hwnnw, cawsant wybod am y bwriad i ddifodi'r consortia trwy law athrawon ac arweinwyr ysgolion. Rydym o'r farn bod hyn yn gwbl annerbyniol ac mae wedi peri gofid meddwl i sawl un o'n haelodau.

Mae'n newid sylfaenol i'r gyfundrefn addysg yng Nghymru, felly ein cais yw eich bod yn galw i mewn a chraffu ar y Datganiad Gweinidogol er mwyn:

- Sefydlu bod yr adolygiad wedi cydymffurfio â gofynion y cylch gorchwyl;
- Deall methodoleg a chywirdeb y dystiolaeth a gasglwyd;
- Deall y rhesymeg dros newid llinellau amser yr adolygiad hanner ffordd drwodd;

- Deall goblygiadau'r argymhellion;
- Sefydlu pa mor hyderus y gallwn fod y bydd y trefniadau arfaethedig yn darparu gwell cefnogaeth i ysgolion;
- Sefydlu a ymgwymerwyd â phroses asesu effaith newid i gynnwys meysydd megis yr Iaith Gymraeg, cydraddoldeb, llwyth gwaith, cyllid ac ati.
- Ymchwilio i faint y bydd y newid sylweddol hwn mewn polisi yn ei gostio mewn cyfnod cyllidebol anodd gan nad oes unrhyw wybodaeth ariannol ar gael – dylai hyn gynnwys costau diswyddo staff a chau i lawr trefniadau presennol awdurdodau lleol a chostau sefydlu ar gyfer unrhyw drefniadau newydd. Dylai hyn hefyd gynnwys y gost ariannol i ryddhau staff ysgol i fynd i'r afael â'r argymhelliad cyntaf.
- Ceisio deall y gwahaniaeth barn rhwng canfyddiadau'r Prif Arolygydd yn yr Adroddiad Blynyddol eleni a chanfyddiadau'r Adolygiad Haen Ganol, yn enwedig ynghylch gallu ysgolion i hunan arfarnu a chynllunio'n effeithiol ar gyfer gwelliant;
- Deall beth yw'r sylfaen dystiolaeth sydd ar gael i roi hyder i'r pwyllgor mai ysgolion sydd yn y sefyllfa orau i hunan reoleiddio eu gwelliant eu hunain;
- Gwerthuso'r llwyth gwaith ychwanegol ar ysgolion a phenaethiaid yn arbennig i weithredu argymhelliad cyntaf ynghylch cydweithio, cydweithio a gwella ysgol i ysgol;
- Deall sut bydd modd i ALLau gyflawni eu cyfrifoldebau statudol wrth i'r gwaith o gefnogi gwella ysgolion yn cael ei gefnogi ar lefel genedlaethol.

Dwi'n siŵr eich bod yn llawn sylweddoli cyfnod mor anodd, ansicr a dyrus ydy hwn i'n haelodau sy'n gweithio oddi fewn i'r gwasanaethau rhanbarthol. Mae'n allweddol felly ein bod yn sicrhau tegwch iddynt drwy ystyried holl oblygiadau'r newidiadau hyn.

Fel y byddwch yn tybio, rydym hefyd yn awyddus i chi sicrhau bod unrhyw fodelau newydd gaiff eu sefydlu yn darparu cefnogaeth lawn i bob ysgol, beth bynnag eu hiaith addysgu a lle bynnag y bônt. Hynny gan gynnig cefnogaeth fydd cystal, os nad gwell, na'r hyn sydd yn cael ei gynnig ar hyn o bryd ac yn arbennig felly gwydnwch ac effeithiolrwydd y gefnogaeth i ysgolion, yn arweinwyr ac yn athrawon, sydd yn darparu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Edrychaf ymlaen at dderbyn eich ymateb.

Yn ddiffuant,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ioan Rhys Jones'.

Ioan Rhys Jones,

Ysgrifennydd Cyffredinol.

Ceg: Aelodau'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Clerc y Pwyllgor

04 March 2024

To: Jayne Bryant MS
Chair of Children, Young People and Education Committee
Jayne.Bryant@senedd.wales

Dear Jayne,

As you know, the statement issued by Jeremy Miles, Minister for Education and the Welsh Language, on the 31st of January, refers to new arrangements that are to be implemented in relation to school improvement. This statement was released into the public domain alongside the letter to the Minister from Professor Dylan Jones in order to “share these messages transparently with the sector”.

The Minister announced the next phase of the review which essentially requires exploration of how school to school collaboration and cross LA working may occur in a move away from the current wider regional model.

This is a far-reaching statement, the importance of which cannot be underestimated. The language and assertions made within Prof Dylan Jones letter are strong, making direct reference to “concerns about quality of support”. This represents a direct evaluation of the performance of our workforce in GwE, and it is not one that we accept, and it is also not one that we believe should have been placed in the public domain in this way.

Whilst members recognise that education and school improvement is necessarily an evolving process, indeed many of us have been through various cycles of change, this is not an example of positive change management by the Minister. We question both the motivations and methodology of the ‘Middle Tier’ review and the subsequent communication of its findings.

We believe that the statement from the Minister has left the system in disarray. Having had their work publicly judged, our members are left unsure about their future, made even worse given the current information vacuum.

Our members within the regional consortia are particularly frustrated and disappointed that there has been no formal consultation with stakeholders about the recommendations. In addition, there was no advance indication that such a far-reaching statement was to be released publicly on the afternoon in question. In fact, many of our members were working within schools that afternoon and they were informed of the intention to move away from the regional model through teachers and school leaders. This is completely unacceptable and extremely unprofessional and has caused severe distress to many of them.

Prospect – Doncaster Room 6 & 7 - 4th Floor, 19 South Mall, Frenchgate Shopping Centre, St Sepulchre Gate, Doncaster DN1 1LL
Tudalen y pecyn 85

As a result, we are asking you to call in and scrutinise the Ministerial Statement to:

- Establish that the original Terms of Reference of the review have been adhered to.
- Understand the methodology and veracity of the evidence gathered.
- Understand the rationale for changing the timelines of the review mid-way through.
- Understand the implication of the recommendations.
- Investigate how confident we can be that proposed arrangements will provide better support for schools.
- Find out if an impact assessment has been undertaken to assess the potential impact of these changes on areas such as the Welsh Language, equality, work load, finance etc.
- Investigate how much this significant change in policy will cost in difficult budgetary times as there is no financial information available – this should include staff redundancy costs and closing down liabilities for current arrangements for LAs and set up costs for any new arrangements. This should also include the financial cost to release school staff to address the recommendations proposed.
- Seek to understand the contradictions in the Chief Inspector finding in this year’s Annual Report and findings of the Middle Tier Review, especially around schools’ ability to self-evaluate and effectively plan for improvement.
- Seek clarity on the rationale to accelerate the findings of this review which seems to date back to mid-December (rather than the March 2024 date initially agreed for publication).
- Evaluate the extra workload on schools and Headteachers in particular to implement the first recommendation regarding collaboration, joint working and school to school improvement.
- Understand how the third recommendation will allow Local Authorities to undertake their statutory responsibilities.
- Seek clarification and understand the veracity of the evidence base used to give the committee confidence that schools are best placed to self-regulate their own improvement.

Our members would like you to robustly scrutinise the evidence base so that you can be confident that any changes that are recommended will result in a sustainable school improvement model which will be cost efficient and improve on the current arrangements.

We can assure you that our workforce has the best interests of learners at its heart. We are committed to school improvement. We are committed to supporting schools and learners; working collaboratively and with compassion in support of the National Mission. We will not however have our professionalism, expertise, experience, and commitment cast aside in such a careless manner.

Yours Sincerely

Adam Flanders & Jane Lancaster
Prospect Officers Education & Childrens services.

The home education charity
educationotherwise.org

Wales Home Education: Changing Relationships

Different and Equal

Home Education Wales: Changing Relationships

Parents home educating in Wales have traditionally reported their local authorities to be supportive and positive. Relationships have been mutually respectful for many years, in most areas, whilst complaints made to Education Otherwise and support groups about local authority officer practice in Wales have been significantly fewer per capita than in England. However, parents and local authorities alike have expressed concern in respect of how changing government policies have affected the nature of those relationships.

As far back as 2010, Welsh Ministers and civil servants were mooting introduction of close monitoring of home educated children and the possibility of mandatory meetings. Parents were alarmed by this sea shift of approach and raised concerns about unwarranted interference in their families and privacy, lack of understanding of individual approaches to education, stigmatisation of home educating families and the effect which any change in legislation and guidance could have not only on their whole educational approach, but also on their children.

On 12th May 2023 the Welsh Government issued new Elective Home Education Guidance¹ about which home educating families expressed significant reservations, specifically the emphasis placed on local authorities meeting and talking to children. Education Otherwise acted on behalf of its members and service users to challenge this guidance and on 12th August 2023 the Welsh Government agreed to amend the guidance to make clear that each case must be considered on an individual basis; a crucial point for families.

Six months on from the introduction of the new guidance, this report examines how home educating cohorts have changed and how parents have experienced their relationships with their local authorities under the new regime.

Wendy Charles-Warner
Education Otherwise
February 2024

¹ Welsh Government (2023) 'Elective Home Education Guidance' Document number 289/2023 [Online] available from <https://www.gov.wales/elective-home-education-guidance> Amended to 292/2023

Executive summary

Both parents and local authority staff were hopeful that new home education guidance published in Wales in May 2023 would work well for children and support positive relationships. Home educating families were surveyed in June 2023 and again in January to February 2024 in order to ascertain what, if any effect the guidance has had on relationships between parents and local authority staff.

Findings are concerning with relationships appearing to be damaged.

- In June 2023 only 7% of parents described their relationship with their local authority as negative or very negative. In 2024 that figure had risen to 17%.
- In 2023 51% described their relationship with their local authority as positive or very positive. In 2024 that figure had fallen to 42%.
- Parents who previously did not previously meet the local authority officer reported now doing so in 3.6% of cases. However, 6.4% who had previously met with their local officer now do not do so.
- There is a clear north south divide with relationships between parents and local authorities in the north described as the same or improved and parents in 13 of 15 local authorities in the south reporting worsened relationships.
- Many parents reported individual officers on the ground as using positive practice and blamed Welsh Government and senior management for damaging relationships.
- New guidance appears to have had an iatrogenic effect on both relationships and form of engagement between home educating families and local authorities.

Recommendations:

Welsh Government improve its offer in schools for children with mental health issues and ALN.

Welsh Government review guidance to make clear that only in cases where there is reasonable cause for concern should face to face oversight be strengthened.

Home educating families should report local positive practice in order to encourage less positive regions to emulate that practice.

The background

Home education is a legal choice within the United Kingdom and parents can choose to home educate at any point. It is the duty of the parent to ensure that the child receives a suitable education:

Education is the duty of the parent: Education Act 1996 s7

The parent of every child of compulsory school age shall cause him to receive efficient full-time education suitable:

(a) to his age, ability and aptitude and

(b) to any special educational needs (in the case of a child who is in the area of a local authority in England) or additional learning needs (in the case of a child who is in the area of a local authority in Wales) he may have, either by regular attendance at school or otherwise.*

Local Authorities have a duty to make arrangements to identify children who are not receiving suitable education:

(EA) 436A Duty to make arrangements to identify children not receiving education

(1) A local authority must make arrangements to enable them to establish (so far as it is possible to do so) the identities of children in their area who are of compulsory school age but—

(a) are not registered pupils at a school, and

(b) are not receiving suitable education otherwise than at a school.

(2) In exercising their functions under this section a local authority must have regard to any guidance given from time to time by the Secretary of State.

(3) In this Chapter, "suitable education", in relation to a child, means efficient full-time education suitable to his age, ability and aptitude and to any special educational needs he may have (in the case of a local authority in England) or suitable to the child's age, ability and aptitude and to any additional learning needs the child may have (in the case of a local authority in Wales).**

There is no set definition of suitable education in legislation, but education is considered to be suitable:

'if it primarily equips a child for life within the community of which he is a member rather than the way of life in the country as a whole, as long as it does not foreclose

*the child's option in later years to adopt some other form of life if he wishes to do so.*²

A local authority should serve a notice on a parent, under the Education Act 1996 s437 if 'it appears' that a child's home education is not suitable, requiring the parent to satisfy it of suitability. Should the parent fail to satisfy the local authority following service of an Education Act 1996 s437 notice, the local authority should serve the parent with a School Attendance Order.

Longstanding legal precedent³ has found that a local authority may make an enquiry of a parent in order to ascertain whether or not its duty under the Education Act 1996 s437 is triggered:

'Where an authority has a duty to take action in particular circumstances, it also has a duty to be alert in order to detect the possibility that those circumstances exist...The most obvious step to take is to ask the parents for information. Of course such a request is not the same as a notice under section 37(1) of the Education Act 1944 and the parents will be under no duty to comply. However, it would be sensible for them to do so.'

It is against this background that Education Otherwise has worked with Welsh Government officials and with local authority staff, in order to support and maintain positive relationships between those staff and home educating families. In fact, our 'Kit Award' for excellence, awarded to local authority home education staff for excellent practice, is based on a former Welsh local authority officer who was inspirational in repairing broken relationships in his region and developing positive relationships which worked well for all stakeholders.

Home education is frequently misunderstood and maligned, including by public bodies and officials. This is the case amongst a minority of officials in Wales, but that minority has at times been vocal in denigrating home education and calling for tight controls. In 2011 the then Children's Commissioner for Wales, started to use her position to press the Welsh Government into introducing mandatory meetings between home educated children and local authority staff, citing home education as a safeguarding concern⁴. This notwithstanding that reputable research conducted in Wales and the United Kingdom as a whole, makes clear that home education is not a safeguarding risk.

² R v Secretary of State for Education and Science ex parte Talmud Torah Machzikei Hadass School Trust. QBD, CO/422/84

³ Phillips v Brown 1980, QBD NO 424/78

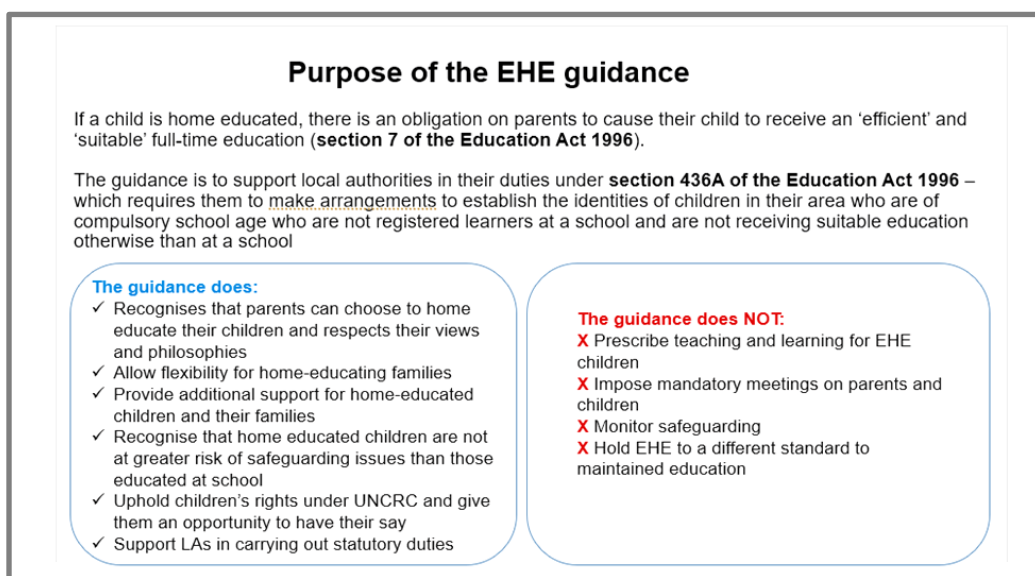
⁴ Sally Holland in correspondence with Welsh ministers, copies disclosed through Freedom of information requests.

Proposals were put forward for new home education guidance which would have changed the landscape of how home education is assessed in Wales. As a result, home educating families in Wales were deeply concerned at what they considered to be untrue and insulting suggestions about their care of their children and the move to invade their privacy on the basis of fallacious claims of abuse.

In 2017 similar proposals to those of 2011 were consulted on by Welsh Government. These proposals for new guidance were considered by home educating families to be draconian and parents were passionately opposed to them being implemented. A consultation response was issued by Welsh Government on 31st January 2022, but which appears to have been withdrawn from public access shortly thereafter.

New home education guidance was published on 12th May 2023⁵. Education Otherwise acted on behalf of its members and service users to challenge this guidance and on 12th August 2023 Welsh Government agreed to amend the guidance to make clear that each case must be considered on an individual basis, a crucial amendment for families.

Meanwhile, the Children’s Commissioner for Wales, Ms Rocio Cifuentes convened a joint meeting with Welsh Government civil servants in June 2023 during which service leads responsible for home education policy confirmed that the guidance “*Does not impose mandatory meetings on parents and children*”.

Purpose of the EHE guidance

If a child is home educated, there is an obligation on parents to cause their child to receive an 'efficient' and 'suitable' full-time education (**section 7 of the Education Act 1996**).

The guidance is to support local authorities in their duties under **section 436A of the Education Act 1996** – which requires them to make arrangements to establish the identities of children in their area who are of compulsory school age who are not registered learners at a school and are not receiving suitable education otherwise than at a school

The guidance does:

- ✓ Recognises that parents can choose to home educate their children and respects their views and philosophies
- ✓ Allow flexibility for home-educating families
- ✓ Provide additional support for home-educated children and their families
- ✓ Recognise that home educated children are not at greater risk of safeguarding issues than those educated at school
- ✓ Uphold children’s rights under UNCRC and give them an opportunity to have their say
- ✓ Support LAs in carrying out statutory duties

The guidance does NOT:

- ✗ Prescribe teaching and learning for EHE children
- ✗ Impose mandatory meetings on parents and children
- ✗ Monitor safeguarding
- ✗ Hold EHE to a different standard to maintained education

Figure 1: Slide taken from June 2023 Welsh Government meeting.

During that meeting, parents sought confirmation that adverse inference would not be drawn if they declined meetings with local authority staff. No response was

⁵ Welsh Government (2023) ‘Elective Home Education Guidance’ Document number 289/2023 [Online] available from <https://www.gov.wales/elective-home-education-guidance> Amended to 292/2023

forthcoming. Home educating parents were not reassured by Welsh Government statements in respect of the intent and implementation of the guidance.

The Welsh Minister for Education, Jeremy Miles, unequivocally assured home educating families that he wanted to change the narrative away from conflating home education with safeguarding risk and toward * more supportive and less adversarial relationships⁶. We also know from conversations with local authority staff, that engagement between home educating families and local authority education staff was rising in Wales and that this rise was primarily based on the hard work and willingness of local authority staff to foster those crucial, positive relationships.

Home educated children are part of: *'A highly engaged and visible community, with children attending a large variety of groups and venues, many of which would not be available to those outside the community.'*⁷ We also know that home educated children are *'healthier, happier and more virtuous than public school graduates.'*⁸ Home education is a choice which is made, by the majority of home educating parents, in the best interests of their children. Those parents want to have mutually respectful and trusting relationships with local authority staff responsible for home education.

In 2023, both home educating families and local authority staff were awaiting new guidance in the hope that it would work well for children and support positive relationships. That guidance was published in May 2023 and it is against this background that home educating families were surveyed in June 2023 and again in January to February 2024 in order to ascertain whether parents' concerns over the published guidance⁹ have affected relationships between them and their local authority.

Method

In June 2023, a survey was undertaken of home educating families in Wales, in order to ascertain a base level for their relationships with their local authorities at that point. The survey was conducted on an anonymous basis through a third party provider site with duplicated submissions not available. Surveys were circulated through online peer support groups for home educating families in Wales. A total of 372 individual

⁶ For example, during meetings with stakeholders, including Education Otherwise.

⁷ Alburey, J. (2021) 'How societally visible and engaged are the children of home educating parents who access online home education support groups?'. Derby University. Author's extract available at: <https://www.educationotherwise.org/engagement-and-visibility-of-home-educated-children/>

⁸ Case, B. and Chen, Y (2021) 'What Home-Schoolers Are Doing Right' [Online] Available from: <https://www.wsj.com/articles/home-schoolers-schooling-are-doing-right-education-parents-bartholet-harvard-parenting-11636577345>

⁹ Welsh Government (2023) 'Elective Home Education Guidance' Document number 289/2023 [Online] available from <https://www.gov.wales/elective-home-education-guidance> Amended to 292/2023

submissions was received, all of which were unspoiled. Responses covered all of the 22 local authorities in Wales.

A further survey was undertaken using the same approach as detailed above, in order to ask respondents about their relationship with their local authority, in late January and February 2024. A total of 283 individual submissions was received, all of which were unspoiled.

A poll was circulated through online peer support groups for home educating families in Wales in February 2024. Parents were asked to give details of their interaction with their local authority when asked for information about their child's education and whether that had changed since publication of the new guidance. A total of 471 individual responses was received, all of which were unspoiled.

Results 2023

In describing their overall relationship with their local authority, it was notable that only 7% of respondents described their relationship as negative or very negative with 46% describing the relationship as positive or very positive and a further 46% as neither good nor bad (figures rounded and may not be 100%).

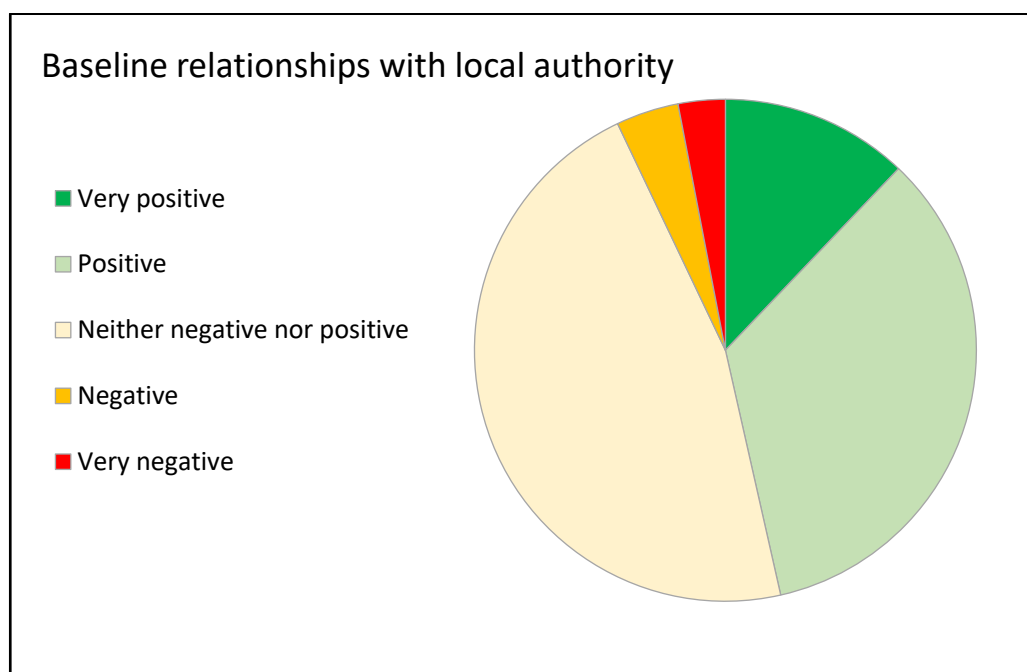

Figure 2: Home educating parents' relationship with local authorities June 2023.

Parents were asked how they felt that the guidance would affect their relationship with their local authority, if at all. Only slightly over 1% of respondents felt that their relationship with the local authority would improve, either a little or greatly. A total of 84% felt that their relationship would worsen, with 63% feeling that the relationship

would worsen greatly. The remaining 15% of respondents felt that their relationship would not change.

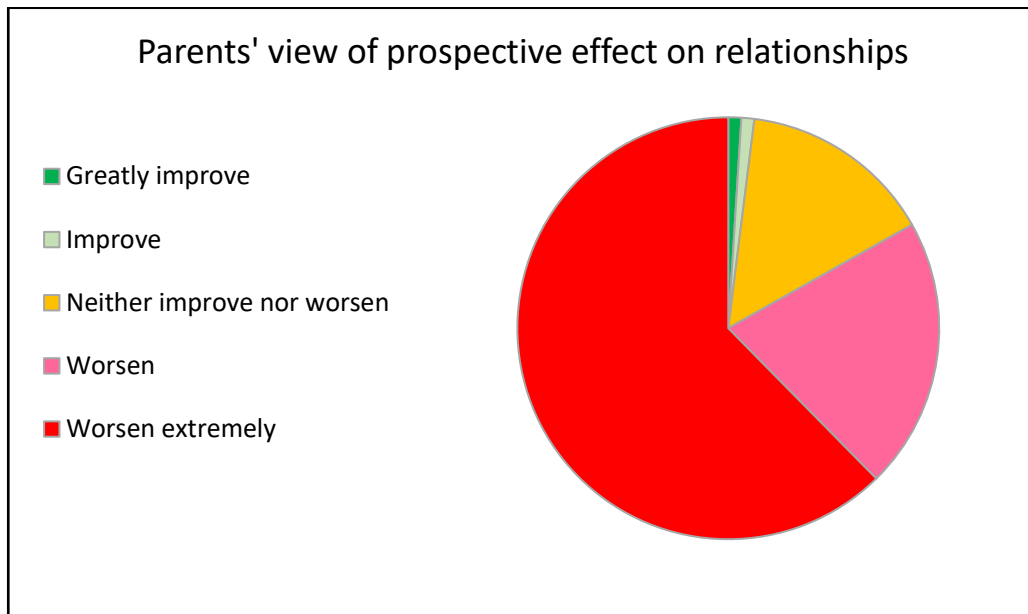

Figure 3: Parents' views of how new guidance would affect their relationships with their local authorities.

This was the question which attracted most comment from respondents, with all of those responding expressing concern about the content of the guidance and how it could damage their relationships with their local authorities:

'They will make it uncomfortable in the extreme. I'll make sure that I keep to the bare minimum and express my and my daughter's upset at this invasion of our privacy and family life.'

'These guidelines make me greatly fear contact from my local education office.'

'I believe this guidance will mean we are already at odds and give no chance for an amiable relationship now they're being enforced.'

'I don't know what to expect and this is what makes it scary. If the education officer responds reasonably and takes seriously why my children can't meet her, it could possibly improve our relationship. But if she ignored it all, yes, it would severely damage our relationship. Either way, I'd never trust her or be at ease permanently.'

'These new requirements will make me even less likely to engage with them.'

'If at some point in the future I feel the need to have a relationship, I want it to be at my request and not forced upon me by this 'guidance' which comes across very much as state control. This is not how a democratic society is supposed to work!'

'The LA offered no help when we sought it and we were abandoned when we needed support - I have zero interest in meeting them and my son has no desire to have any contact with them.'

'Changing the EHE officer's role to one of policing rather than support undermines the relationship.'

'I would be wary of meeting them. It very much depends on how we are treated and whether they act inside the law or have unreasonable expectations which would lead to mistrust'.

'I think overall relationships will be more problematic.'

'I know that I am providing the best education for my autistic child at a level that my child can cope with. I know that I am preparing my child for adulthood in ways my child can cope with. Interference by the LA will result in stress and anxiety for my child and will be wholly detrimental to my child's progress. I do not envisage that a relationship with an education officer will be good in any way for either me or my child.'

Respondents expressed concern about a requirement in the guidance for 'professionals' who come across a home educated child, to notify the relevant local authority, specifically within truancy sweeps, although concern about medical professionals routinely referring children was also cited. A full 90% of parents reported finding this concerning, with some referring to the lack of legal basis for police officers to require or share home educated children's data.

'I'm utterly disgusted that they think involving law abiding children in truancy sweeps is in any way a good way to engage. It would stress and upset my son and quite probably set him back years.'

'Police powers in respect of truancy patrols derive from the Crime and Disorder Act 1998 s16 (3). This power only applies to children of compulsory school age who are registered at school. It does not apply to home educated children, as they are not registered at, or absent from a school. I cannot understand Welsh Government trying to misrepresent the law.'

'I am really put off using NHS services. You should be able to trust doctors, not be worrying that they will report you just because you home educate'.

Respondents in 79% of cases were unhappy or very unhappy with the implied requirement in the guidance to meet the education officer.

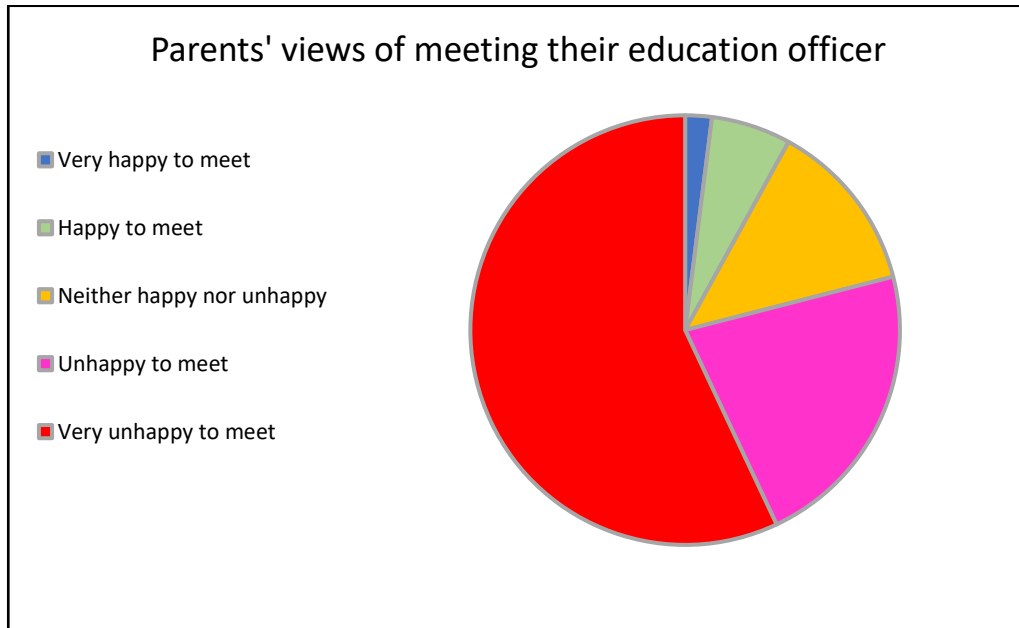

Figure 4: Parent's view of meeting their local authority officer

Respondents in 85% of cases were similarly unhappy about a perceived requirement to provide copies of work. The theme was no less in respect of children being required to meet with local authority officers with 89% being unhappy or very unhappy with this requirement.

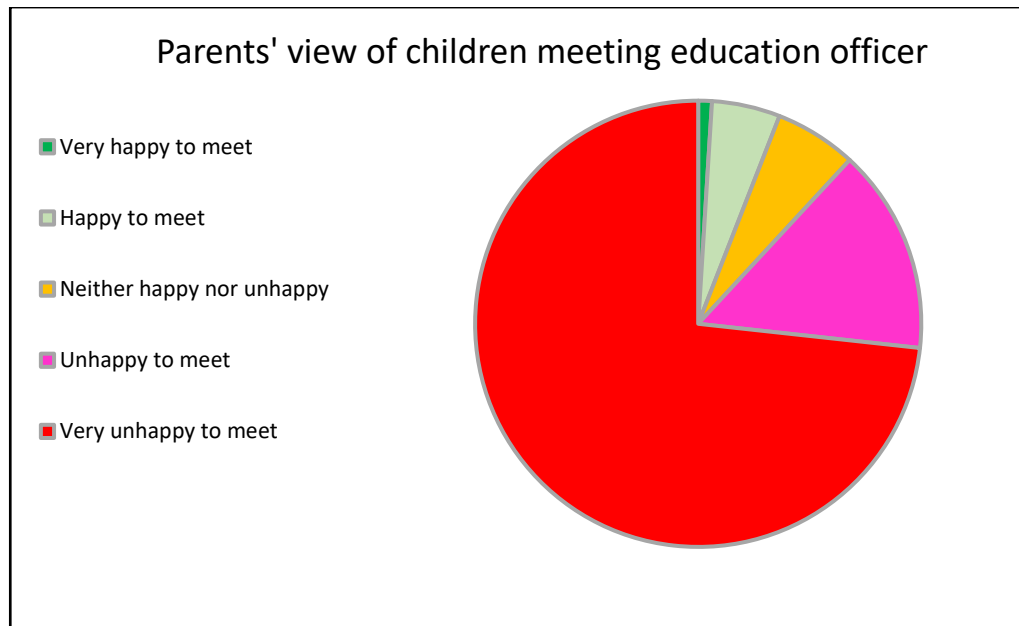

Figure 5: Parent's view of children meeting their local authority officer

'I used to meet the education officer on my own without children. I am not happy to be forced for my children to have to be seen if they don't want to do that.'

'How can anyone who does not know my child get any useful information from one meeting. He might be out of sorts that day or even scared of a strange adult asking him questions.'

'The whole idea is cruel, children should not feel as if a stranger can judge them and turn their lives upside down if they do not get it right.'

Respondents were asked to what extent they felt that the new guidance would benefit children's educational outcomes with only 1% stating that they felt that children's educational outcomes would benefit, 21% neutral and 78% believing that the guidance would damage their children's educational outcome.

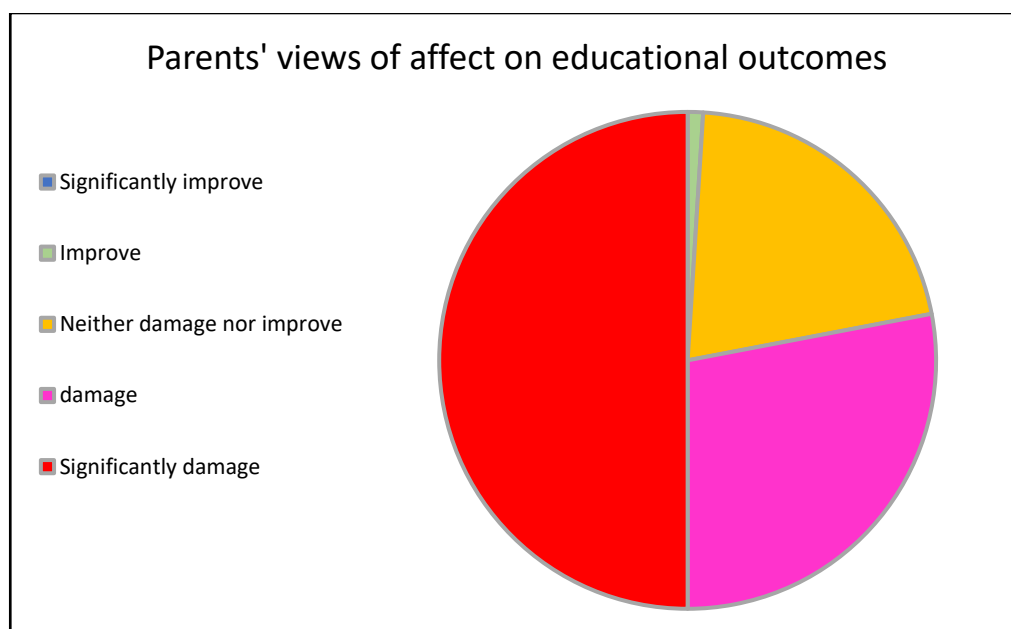

Figure 6: Parent's view of effect on educational outcomes.

'We may have to reduce contact to protect other families. We have been working with the LA as a home ed group so families know where they can access community.'

'This "guidance" (state bullying) will be very detrimental because we will constantly be second-guessing whether what we are doing is "good enough" for the dictatorial WG authorities. We know it's absolutely right for my daughter but what if they disagree, even though they know nothing about her?'

'I do not believe the WG when they state that the purpose to these new guidelines is to improve educational outcomes. I believe this is a lie. I believe it is

purely about control, and I am extremely unhappy about these changes on this basis.'

'The guidance will be detrimental to my child's mental health.'

'Will put pressure on me and them and lose the amazing natural approach we have.'

'I do believe it will have a significantly negative impact on future interactions with authority figures.'

'All it will do is waste time for all concerned.'

'Why has the Welsh government come to the conclusion that such heavy handed intrusion is necessary and proportionate?'

'My child is not yet CSA and because of this, I intend to be unknown'.

'I will be avoiding giving other professionals my children's data in case of future sharing'.

Results 2024

In January and February 2024, a survey was undertaken of families in order to ascertain their view of how or if their relationships with their local authority had changed since implementation of new guidance in May 2023. This survey was simplified to gauge changes in relations over the previous time period and made no reference to guidance content. A total of 346 responses was received of which 63 were referring to respondents' views of Additional Learning Needs (ALN) provision. These were excluded, leaving 283 responses with all regions being represented.

The number of responses referring to difficulties with accessing support for children with ALN, confirms findings from our concurrent research examining the basis on which parents choose to home educate their children¹⁰. Home Education Trends: Changing Cohorts found a stark divide in parents' reasons for choosing home education, with a majority doing so due to lack of support for children's ALN and mental health within the school system. This is beyond the scope of this report.

The majority of survey respondents in both the 2023 and 2024 surveys described their relationship with their local authority as neutral. However, responses to the 2024 survey indicated an overall reduction in parents' views of their local authority with

¹⁰ Publication due February 2024 'Home Education Trends: Changing Cohorts.'

decreases in those reporting relationships as very positive, positive or neutral and increases in those reporting negative or very negative relationships.

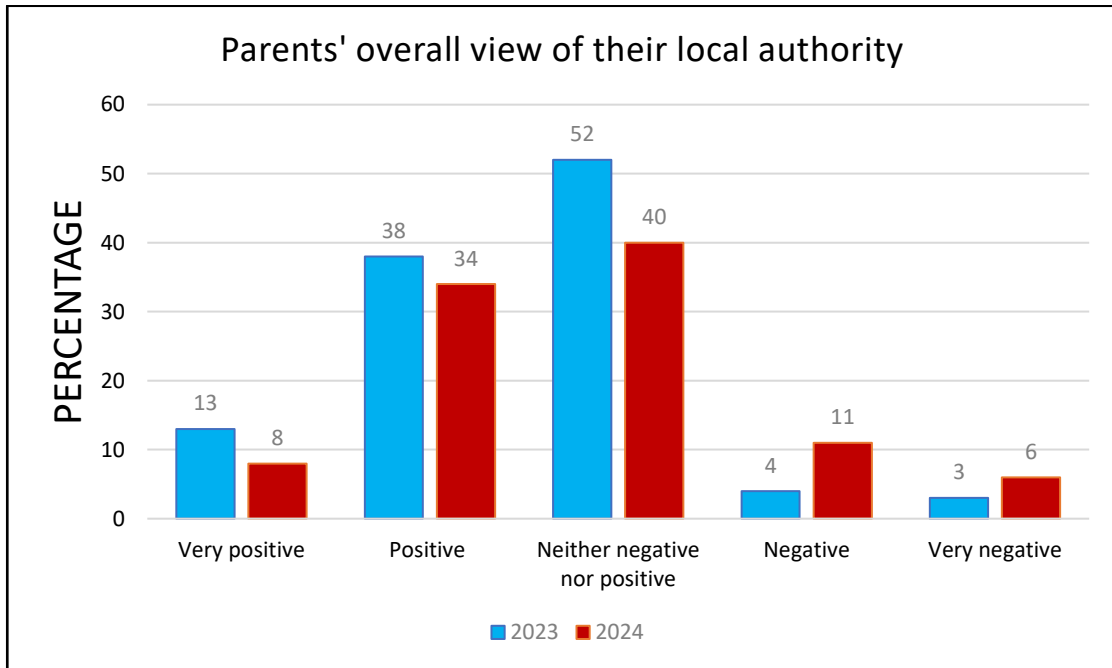

Figure 7: Parents relationship with their local authority 2023 and 2024.

The national overview does not tell the full story as regional analysis demonstrates a stark north south divide in parents’ overall views:

‘My LA is very polite, not overstepping, offers help connecting with other education and health professionals who may be helpful to my autistic son. Knows her job’. (North)

‘They don’t seem to want cordial relations with us anymore’. (South)

‘Overall I think XXXXXX have been excellent so far and have acted how I would expect an LA to behave’. (North)

‘Support is offered if you want it. LA organise HE activities’. (North)

‘I keep them at arms length’. (South)

‘The XXXXX officer is incredibly helpful to be honest. It is higher management that cause problems by not letting her do her job properly’. (South)

‘XXXXXX has door-stopped some families including for a child under compulsory school age’. (South)

'How the LA is employing people who don't understand their own policy is baffling'. (Mid)

'Consistent incompetence'. (South)

'They have been wonderful'. (North)

Respondents were asked to report their view of their local authority in three separate categories, requests for information, communications and overall performance in respect to home education. Only 0.6% of those responses gave negative replies in respect of local authorities in north Wales.

In the 2024 survey, Respondents were asked to state whether their overall view of their local authority's practice had improved greatly, improved, remained the same, decreased or decreased greatly since 2023. Again, a stark north south divide was apparent, all of the northern local authorities seeing positive changes or no change and almost all of the southern local authorities seeing an overall decrease in parents' view of their practice. One southern authority received positive feedback and one neutral.

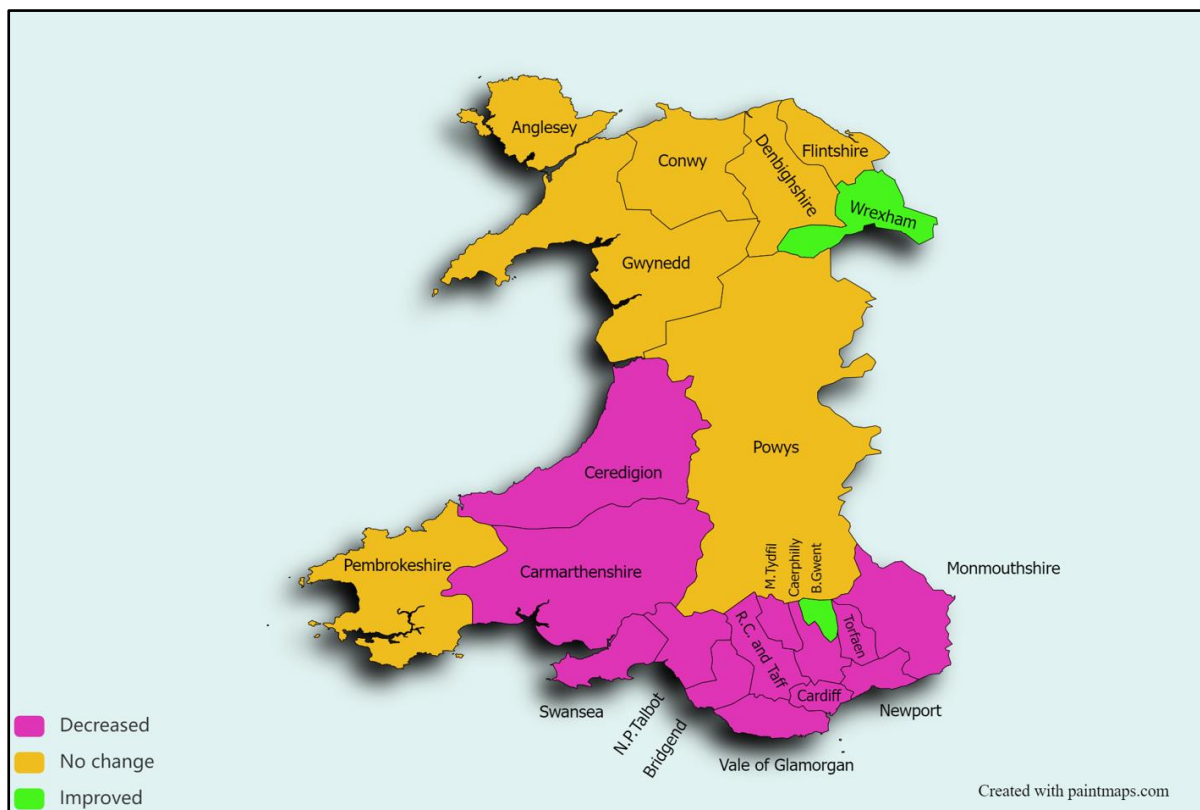

Figure 8: Parents' reports of changes in their overall view of local authority practice

Changing relationships

The third survey in the series informing this report asked parents to confirm how they interact with their local authority. Responses were received from 471 individuals representing all local authorities in Wales.

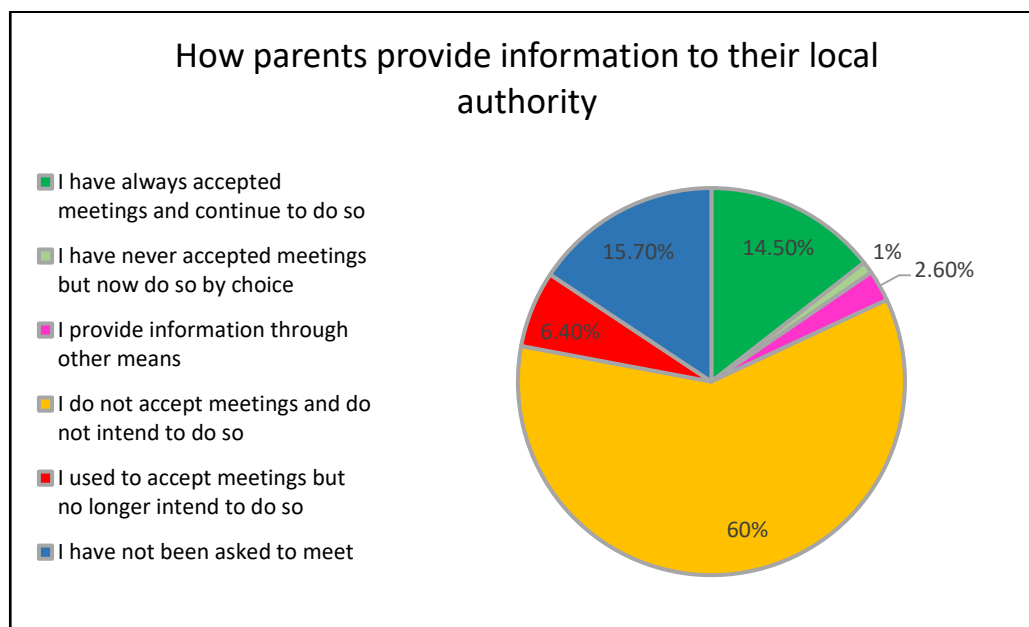

Figure 9: How parents provide information to their local authority.

The majority of parents (60%) report that they provide information through means other than meeting with their local authority. This can be through telephone discussion, written report or other means.

A total of 3.6% of parents reported that they will now accept meetings either by choice or because they feel forced to do so. Approaching twice this number, 6.4% reported that whilst they used to accept meetings with their local authority they no longer intend to do so. When analysed by region, those respondents stating an intention no longer to meet with their local authority are almost exclusively resident in the south of Wales.

'My LA has always been fantastic and we have met every year unfortunately from what I've seen and heard from others in the area they are now pushing for things they are not entitled to so I'm considering not meeting with them this time'. Parent in south

'The XXXXXX home ed officer is XXXXXX, she is lovely and very pro home ed, we have annual meetings at home with her and they are wonderful experiences' (Parent in north)

Conclusions

This research examines changing relationships between home educating families with a view to monitoring how those relationships have been affected by guidance issued in 2023. Respondents referred to changes in local authority practice, perceived changes in that practice or local reports of changes in practice as being the basis for their changing opinions. Some respondents clarified that they did not attribute those changes to individual education officers but to Welsh Government guidance changes and implementation of those changes by 'management'.

Stakeholders from all sectors report being of the view that all children should be receiving a suitable education and the majority of home educating families accept, whether reluctantly or positively, that local authorities have a role to play in achieving that aim. However, home educating families and local authority officers working on the ground with families, need to maintain positive and constructive relationships in order to achieve that aim. Without mutual respect and mutual trust, parents do not feel safe to seek support from their local authority and local authority staff cannot offer support in individual cases where needed.

Parents' views of local authorities have worsened in most local authorities in South Wales with those worsening views being reflected in reduced face to face engagement and increased negativity toward local authorities. Families in North Wales report that their relationships with their local authority are positive and have not worsened.

Packages of support provided during covid and for the short term afterward, raised positive engagement between home educating families and local authorities and Welsh Government could have taken the opportunity to 'ride the wave' of that situation by issuing guidance which provided balance and was acceptable to parents and local authority alike. Unfortunately, it chose to tip the balance toward increasing surveillance of families and this is reported as being an unduly intrusive, unacceptable and unwelcome¹¹ experience.

It appears clear that the Welsh Government believes that greater control of and greater involvement in home educating families' lives is important to protect children's rights to a suitable education. However, the evidence suggests that acting on that basis has an iatrogenic effect which, rather than increasing oversight of children, results in reduced engagement and lower levels of oversight of those children. This reduction in engagement comes at the same time as numbers of home educating children are rising, driven primarily by parents' lack of trust in the school system.

¹¹ Extensive feedback by parents to Education Otherwise through support services.

Recommendations

Welsh Government should look to its school system and improve its offer for children with ALN and mental health issues. By doing so, more parents will elect to use schools for their children's education, reducing Government concerns in respect of rising numbers of those coming to home education when that is not a positive choice.

Welsh Government should amend its guidance to make clear that only in cases where there is reasonable cause for concern should face to face oversight be pursued and strengthened. A clear message to those parents doing a good, or good enough, job would empower local authority staff to commit their resources where they are truly needed. This would in turn, empower parents to develop mutually trusting relationships with local authorities.

Home educating families in local authority areas where home education officers are engaging positively and respectfully should ensure that their voices are heard and report local positive practice in order to encourage less positive regions to emulate that practice.

W. Charles-Warner
February 2024

Jayne Bryant AS

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Trwy e-bost yn unig

Oddi wrth: Martyn Jones DR YH,

Cadeirydd Dros Dro, Pwyllgor y

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau

Dynol yng Nghymru

Ein cyf: 20240307BryantCymreag

Dydd Iau 07 Mawrth 2024

Annwyl Jane Bryant,

Trais yn erbyn menywod a merched

Rwy'n ysgrifennu i dynnu eich sylw at ein hadroddiad cynhwysfawr, a gyhoeddwyd heddiw, yn dadansoddi perfformiad Llywodraethau'r DU a Chymru o ran cynnal Confensiwn Istanbwl. Yn benodol, hoffem dynnu sylw at rai o'i argymhellion sy'n berthnasol i Lywodraeth Cymru. Rydym wedi cyhoeddi [ein dadansoddiad o gonfensiwn Istanbwl](#) ar ein gwefan.

Confensiwn Istanbwl

Fel y gwyddoch, cadarnhaodd Llywodraeth y DU Gonfensiwn Cyngor Ewrop ar Atal a Goresgyn Trais yn erbyn Menywod a Thrais Domestig ('Confensiwn Istanbwl') ym mis Gorffennaf 2022. Croesawyd y cam pwysig hwn gennym. O'r herwydd, mae Llywodraethau'r DU a Chymru bellach wedi'u rhwymo gan gyfraith ryngwladol i amddiffyn menywod a merched rhag trais. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau atal, erlyn y rhai sy'n gyfrifol, a diogelu goroeswyr.

Mae ein hadroddiad wedi'i gyflwyno i gefnogi gwerthusiad arbenigwyr Cyngor Ewrop ar drais yn erbyn menywod a merched ('GREVIO') o weithrediad y Confensiwn.

Fel Sefydliad Hawliau Dynol Cenedlaethol statws A, rydym wedi darparu ein dadansoddiad annibynnol ar gydymffurfiaeth â'r Confensiwn, ac argymhellion ar gyfer newid, i gefnogi asesiad GREVIO, gan gynnwys drwy gyfarfod â'r arbenigwyr ym mis Ionawr 2024. Mae'n bleser gennym rannu ein hadroddiad â chi heddiw, sy'n adlewyrchu'r rhaglen waith hon.

Yn seiliedig ar ein dadansoddiad, rydym yn croesawu targedau uchelgeisiol y ddwy lywodraeth i wella diogelwch menywod a merched, a'u ffocws ar ysgogi gwelliannau. Fodd bynnag, mae gwaith i'w wneud o hyd i wireddu'r targedau hyn i fenywod a merched. Rydym yn amlinellu rhai o'n hargymhellion yma.

Mesur cynnydd

Er mwyn hwyluso gwelliannau i ddiogelwch menywod a merched, rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi dangosyddion newydd i fesur cynnydd wrth weithredu ei strategaeth trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol bresennol yn ddi-oed. Gan na chyhoeddodd Llywodraeth Cymru unrhyw wybodaeth gynhwysfawr am gynnydd yn erbyn ei dangosyddion ar gyfer 2019, rydym o'r farn ei bod yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru fabwysiadu mwy o ffocws ar gyflawni a thryloywder.

Cefnogaeth i blant sy'n ddioddefwyr trais

Mae ein hadroddiad yn ystyried profiad merched o drais ac yn mynegi ein

pryderon am y diffyg cymorth therapiwtig arbenigol sydd ar gael i blant sy'n ddiodefswyr trais. Rydym yn nodi argymhelliad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA) y dylai llywodraethau'r DU a Chymru gyflwyno gwarant y bydd plant sy'n ddiodefswyr cam-drin rhywiol yn cael cynnig cymorth therapiwtig arbenigol ac achrededig. Nid yw hyn wedi'i weithredu, er gwaethaf ymchwil sy'n dangos bod ymyriadau cynnar yn effeithiol o ran lleihau effaith cam-drin plant yn rhywiol ac atal problemau iechyd meddwl sylweddol yn ddiweddarach mewn bywyd.

Rôl ysgolion

Mae ein hadroddiad hefyd yn trafod rôl bwysig ysgolion a chwricwla addysgol o ran atal trais yn erbyn menywod a merched yng Nghymru. Mae'n disgrifio tystiolaeth o effaith rhywiaeth ac agweddau rhagfarnllyd mewn ysgolion.

Rydym yn croesawu cynllun gweithredu aflonyddu rhywiol rhwng cymheiriaid a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru ond yn nodi nad oes amserlenni wedi'u neilltuo ar gyfer camau gweithredu.

Byddem yn hapus i gyfarfod i drafod y materion hyn ymhellach, ac yn eich gwahodd i ystyried ein hadroddiad, a'i argymhellion ar gyfer newid, yn ofalus.

Yr eiddoch yn gywir,

Martyn Jones DR YH

Arndale House, The Arndale Centre
Manchester, M4 3AQ

equalityhumanrights.com

Cadeirydd Dros Dro

Pwyllgor y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yng Nghymru |

Arndale House, The Arndale Centre
Manchester, M4 3AQ

equalityhumanrights.com

Tudalen y pecyn 108

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Children, Young People and Education Committee

Andrew RT Davies AS
Aelod o Senedd Cymru dros Ganol De Cymru

11 Mawrth 2024

Ynghylch: CAFCASS

Annwyl Andrew,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 23 Chwefror am CAFCASS Cymru, a drafodwyd gennym yn ystod ein cyfarfod ar 28 Chwefror.

Nid ydym wedi cynnal adolygiad o waith CAFCASS Cymru yn ystod y Senedd hon. Er ein bod yn cydnabod ei rôl bwysig o ran hyrwyddo lleisiau plant a phobl ifanc yn y llys teulu, nid oes gennym unrhyw gynlluniau i gynnal adolygiad ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae'n bosibl eich bod yn ymwybodol ein bod ni wedi cyhoeddi adroddiad yn ddiweddar ar wasanaethau i blant a phobl ifanc sydd wedi bod mewn gofal. Mae'r adroddiad yn ystyried y llys teulu, ac yn nodi pryderon ynghylch prinder staff mewn awdurdodau lleol ac o fewn CAFCASS Cymru, yn unol â'r hyn a adroddwyd wrthym gan Syr Andrew McFarlane, Llywydd yr Is-adran Deuluoedd. Efallai y bydd yr adran sy'n dechrau ym mharagraff 123 o'r adroddiad, o dan y pennawd 'Y Llys Teulu', yn arbennig o berthnasol i'ch pryderon chi a phryderon eich etholwr. Roedd CAFCASS Cymru hefyd wedi darparu tystiolaeth ysgrifenedig gynhwysfawr i gefnogi ein hymchwiliad. Unwaith eto, efallai y bydd y dystiolaeth hon yn ddefnyddiol i chi.

Yn 2012, cynhaliodd Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc y Pedwerydd Cynulliad ymchwiliad byr i weithgarwch CAFCASS Cymru, gan drafod rhai o'r pryderon a godwyd gennych yn eich llythyr (er fy mod yn gwerthfawrogi'r ffaith bod y sefyllfa, yn ôl pob tebyg, wedi newid yn sylweddol ers hynny).

Wrth gwrs, byddaf yn rhoi gwybod i chi am unrhyw waith perthnasol yr ydym yn ei wneud yn y dyfodol.

Rwyf wedi anfon copi o'r ohebiaeth hon at Gadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol, er gwybodaeth iddo.

Yn gywir,

Jayne Bryant

Jayne Bryant AS
Cadeirydd

Cc: Russell George AS
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Children, Young People and Education Committee

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddChildren@senedd.wales
senedd.wales/SeneddChildren
0300 200 6565

Julie Morgan AS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol

11 Mawrth 2024

Cyngor Dinas Casnewydd i drin profiad o fod mewn gofal fel nodwedd warchoddedig

Annwyl Julie,

Fel y gwyddoch, daeth Cyngor Dinas Casnewydd yn ddiweddar y cyngor cyntaf yng Nghymru, a'r 75ain cyngor yn y DU, i bleidleisio i roi mwy o gydnabyddiaeth i bobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal wrth ddylunio polisiau a gwasanaethau. Derbyniwyd y cynnig ar 23 Ionawr 2024, ac mae'n rhwymo'r Cyngor i wneud y canlynol:

- asesu drwy Asesiadau Effaith Cydraddoldeb effaith ar bobl â phrofiad o fod mewn gofal unrhyw benderfyniad, gwasanaethau a pholisiau a wneir ac a fabwysiedir gan y Cyngor yn y dyfodol;
- cynnwys profiad o fod mewn gofal wrth gyhoeddi ac adolygu Amcanion Cydraddoldeb ac yn y cyhoeddiad blynyddol o wybodaeth yn ymwneud â phobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig mewn gwasanaethau a chyflogaeth, fel rhan o'i gyflawniad o Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus;
- parhau i chwilio'n rhagweithiol am leisiau pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal a gwrando arnynt wrth ddatblygu polisiau newydd yn seiliedig ar eu barn; a
- galw ar bob corff arall i drin profiad o fod mewn gofal fel nodwedd warchoddedig hyd nes y caiff hynny ei gyflwyno mewn deddfwriaeth.¹

Yng ngoleuni'r nifer gynyddol o gynghorau yn y DU sy'n pleidleisio i gydnabod yn ffurfiol y rhwystrau niferus a sylweddol y mae llawer o bobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn eu hwynebu, byddwn yn ddiolchgar iawn o gael ymateb gennych i'r cwestiynau a ganlyn:

¹ Cyngor Dinas Casnewydd, 'Agenda Cyngor - Dydd Mawrth, 23ain Ionawr, 2024, 5.00 pm'

1. Beth yw eich barn am y cynnig a dderbyniwyd gan Gyngor Dinas Casnewydd?
2. Wrth dderbyn y cynnig, mae Cyngor Dinas Casnewydd wedi cymryd camau i leihau'r stigma a'r gwahaniaethu y mae pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn eu hwynebu y tu hwnt i fod yn llofnodwr i Siarter Rhianta Corfforaethol Llywodraeth Cymru. A yw Llywodraeth Cymru yn credu bod y Siarter Rhianta Corfforaethol gwirfoddol ar ei phen ei hun yn ddigon i ddileu'r stigma y mae pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn ei wynebu?²
3. Mae cynnig y Cyngor yn cyfeirio'n gwbl glir at argymhelliad ein Pwyllgor y dylai Llywodraeth Cymru lobio i sicrhau bod profiad o fod mewn gofal yn dod yn nodwedd warchoddedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Gwrthododd Llywodraeth Cymru yr argymhelliad hwn. A wnaiff Llywodraeth Cymru ailstyried ei hymateb os bydd cynghorau eraill yng Nghymru yn ymuno â Chasnewydd i gymryd camau "i drin profiad o fod mewn gofal fel nodwedd warchoddedig hyd nes y caiff hynny ei gyflwyno mewn deddfwriaeth"?

Byddwn yn gwerthfawrogi cael eich ymateb erbyn 30 Ebrill fan bellaf.

Yn gywir,

Jayne Bryant AS
Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English

² Fel y'i nodir yn ymateb Llywodraeth Cymru i'n hadroddiad. Gweler: Llywodraeth Cymru, [Ymateb Ysgrifenedig gan Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg yn dwyn y teitl "Os nad nawr, pryd? Diwygio radical ar gyfer plant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal"](#), 05/07/23

Y Cyngorydd Jane Mudd
Arweinydd Cyngor Dinas Casnewydd

11 Mawrth 2024

Cynnig Cyngor Dinas Casnewydd i drin profiad o fod mewn gofal fel nodwedd warchoddedig

Annwyl Jane,

Fel y gwyddoch, cynhaliodd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Senedd ymchwiliad gynhwysfawr i wasanaethau i blant sydd wedi bod mewn gofal. Yn ystod yr ymchwiliad hwnnw, clywsom y byddai diwygio Deddf Cydraddoldeb 2010 i gynnwys profiad o fod mewn gofal fel nodwedd warchoddedig yn ffordd effeithiol o leihau'r stigma a'r gwahaniaethu y mae llawer o bobl sy'n cael profiad o ofal yn eu hwynebu. Gwnaeth ein hadroddiad argymhell y dylai Llywodraeth Cymru lobio Llywodraeth y DU i ddiwygio adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i ychwanegu 'profiad o fod mewn gofal' fel nodwedd warchoddedig.

Yng ngoleuni hyn, mae gan y Pwyllgor ddiddordeb mawr ym mhenderfyniad diweddar Cyngor Dinas Casnewydd i wneud profiad o fod mewn gofal yn nodwedd warchoddedig, gyda'r nod y byddai polisïau a gwasanaethau'n cael eu dylunio i adlewyrchu amgylchiadau penodol pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal.¹

I'n helpu i ddeall yn well beth fydd cynnig y Cyngor yn ei olygu i blant a phobl ifanc sydd wedi bod mewn gofal, byddem yn gwerthfawrogi unrhyw wybodaeth y gallwch ei darparu i ni am y canlynol:

- sut, a phryd, y bydd y cynnig a gymeradwywyd gan y Cyngor yn cael ei weithredu;
- y broses ddiwygiedig ar gyfer asesiadau o effaith ar gydraddoldeb;
- y ffyrdd y mae'r Cyngor yn ymgysylltu â phobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal er mwyn llywio ei benderfyniadau;

¹ Cyngor Dinas Casnewydd, 'Agenda Cyngor - Dydd Mawrth, 23ain Ionawr, 2024 5.00 pm'

- a ydych yn credu y bydd cynghorau eraill yng Nghymru yn dilyn arweiniad Cyngor Dinas Casnewydd drwy gymryd camau i roi mwy o gydnabyddiaeth i bobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal wrth lunio polisiâu a gwasanaethau; ac
- unrhyw beth arall a fyddai, yn eich barn chi, yn ein helpu i ddeall beth mae'r cynnig yn ei olygu i blant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal.

Bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol i'n Pwyllgor wrth inni barhau i bwysu am y diwygio gwirioneddol radical y mae plant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn ei haeddu.

Byddwn yn ddiolchgar o gael eich ymateb erbyn 30 Ebrill fan bellaf fel y gallwn ni ei ystyried fel rhan o'n gwaith parhaus yn y maes hwn.

Yn gywir,

Jayne Bryant AS
Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English

Ms Amanda Wilkinson
Director, Universities Wales

Jayne Bryant MS
Chair, Children, Young People and Education Committee
Senedd Cymru

12 March 2024

Dear Jayne Bryant MS

We are writing to you as Chair of the Children, Young People and Education Committee to express concerns about the level of participation of Welsh young people (Welsh-domiciled) in higher education.

UCAS' reporting on application and entry rates to higher education across the UK shows that for Welsh domiciled students the rates are worse than in England and the UK more broadly, where comparisons can be made. We would like to draw the committee's attention to this data and are happy to work alongside the Committee wherever needed to identify the issue, possible causes and solutions.

Higher Education provides benefits for the individual in terms of lifelong well-being as well as boosting the economy and providing a workforce fit for the future. Projections show that 400,000 extra graduates will be needed to meet demand in Wales by 2035, with 11m extra graduates needed across the UK.

Welsh performance in comparison to the rest of the UK

The percentage of Welsh domiciled 18 year olds entering higher education in 2023/24 was 29.9%, meanwhile in London that percentage is 49.5%. That is the outlier, but students from NI enter at 40.2% and in the South East of England, it's 38.5%. The only part of England with a lower rate than Wales is the North East of England at 28.9%. Scotland is not directly comparable due to their cap on student numbers and different qualifications system.

Index of Multiple Deprivation (IMD) and regional disparities in entry rates

In the UK overall, those in IMD category Quintile 1 (the most deprived) enter at a rate of 26% whereas in Wales it's 18.9%. Young men in Quintile 1 fare even worse, entering at 21.2% in the UK but only at 14.9% in Wales. Within Wales, there is regional disparity as Q1 students from South Wales are more likely to access HE than those in Mid or North Wales. For example, Q1 students provide 22% of the market in South Wales East, but only 11% of the market in North Wales.

Cross-border flows

The data reveals that students from England are increasingly choosing to study in Wales. In 2019, fewer than 10,000 students chose to move from England to Wales, in 2023 this number was more than 12,000. This has partly masked the participation challenges among Welsh domiciled young people. The number of those from Wales who participate in HE in either England or Wales institutions has dropped since 2019.

Institutions in Wales already invest significant time and effort into outreach programmes in local schools and colleges, and evidently Wales is an attractive place for students to come and study (as evidenced by Wales being a net beneficiary of the cross-border flow).

Possible causes

There is no definitive data. Cultural factors may play a part, particularly messaging on the value of higher education from government and media. It is likely that those from the most disadvantaged backgrounds are the most susceptible to this messaging as they are unlikely to have family members with direct experience of higher education.

Policy asks

We would like to understand better what the cause(s) may be in order to help deliver a brighter future for our young people. Destination data for 16-17 year olds is currently patchy and provides limited answers. More research in this area would be welcome. As the concept of tertiary education develops in Wales, ensuring that we understand the journeys of our young people will be ever more important to ensure we tackle the pressing participation challenges we already face.

In bringing this to the attention of the Children, Young People and Education Committee we hope to highlight the seriousness of the issue and its implications. Universities Wales would welcome the opportunity to engage with you further in exploring how this challenge might be addressed.

Amanda Wilkinson

Director, Universities Wales

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jayne Bryant AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor, Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

13 Mawrth 2024

Annwyl Jayne,

Yn fy llythyr dyddiedig 30 Awst, ymrwymais i ddod ag Adroddiad y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar Gydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol i sylw'r Pwyllgor. Gwnes i [ddatganiad ysgrifenedig](#) wrth gyhoeddi'r [adroddiad](#) ym mis Chwefror. Gobeithio y bydd yr wybodaeth hon yn ddefnyddiol i aelodau'r pwyllgor.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Eitem 7.12

Lee Waters AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd
Deputy Minister for Climate Change

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jayne Bryant MS
Cadeirydd y Pwyllgor

SeneddPlant@senedd.cymru

14 Mawrth 2024

Annwyl Jayne,

Yn dilyn ein hymateb i lythyr y Pwyllgor ynghylch Teithio gan Ddysgwyr ym mis Rhagfyr 2023, atodir adroddiad argymhellion Teithio gan Ddysgwyr i chi ei rannu gyda'r pwyllgor.

Mae'r adroddiad hwn yn nodi cyfres o argymhellion i helpu i wella cysondeb, ansawdd a diogelwch y ddarpariaeth teithio i ddysgwyr ar draws Cymru, yn dilyn gwaith dadansoddi a gwerthuso mewnol a gynhaliwyd rhwng mis Ionawr a mis Medi 2023.

Credwn y bydd yr argymhellion a nodir yn Teithio gan ddysgwyr - adroddiad argymhellion 2023 yn rhoi ffocws o'r newydd ar sut rydym yn mynd i'r afael â'r daith i'r ysgol gan edrych o'r newydd ar y cyfrifoldeb arnom ni i gyd – plant, pobl ifanc, rhieni a gofalwyr, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, awdurdodau lleol a ni fel Gweinidogion – a'r rôl gyfunol yr ydym yn ei chwarae i sicrhau bod ein dysgwyr yn datblygu'r sgiliau a'r hyder i deithio i'w man dysgu mewn ffordd ddiogel, gynaliadwy a fforddiadwy.

Mae'r adroddiad yn argymhell diweddariad cynhwysfawr i'r canllawiau statudol sy'n amlinellu rolau a chyfrifoldebau pawb sy'n ymwneud â theithio gan ddysgwyr. Bydd y canllawiau'n cael eu gwella er mwyn darparu fframwaith ar gyfer sicrhau darpariaeth teithio i'r ysgol sy'n gymdeithasol gyfiawn, yn amgylcheddol ac yn ariannol gynaliadwy ac sy'n canolbwyntio ar y dysgwyr ac yn adlewyrchu arferion gorau o Gymru, a thu hwnt.

Trwy fwrw ymlaen ag argymhellion yr adroddiad mae gennym gyfle i sicrhau y gellir alinio ein hymrwymadau a'n dyheadau polisi ar deithio llesol, y rhwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus - o ran bysiau a rheilffyrdd - a'n targedau uchelgeisiol ar newid moddol a'u hintegreiddio i'r agenda ar gyfer teithio gan ddysgwyr.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 118
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Drwy weithio mewn partneriaeth â phartneriaid cyflawni allweddol i ailddiffinio, adnewyddu ac ailstrwythuro ein fframweithiau a'n seilwaith teithio i ddysgwyr, credwn y gallwn gyda'n gilydd feithrin diwylliant cymdeithasol, amgylcheddol a chynaliadwy o deithio cyfrifol i'r ysgol.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lee', is centered on a light gray rectangular background.

Lee Waters AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd
Deputy Minister for Climate Change

Teithio gan Ddysgwyr yng Nghymru
Dadansoddi a gwerthuso - adroddiad argymhellion
Rhagfyr 2023

Cefndir

1. Yn dilyn yr adolygiad a gynhaliwyd yn 2021, cynhaliodd swyddogion waith dadansoddi a gwerthuso mewnol pellach i ystyried Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) rhwng mis Chwefror a mis Medi 2023.
2. Fel rhan o'r gwaith hwn, casglwyd gwybodaeth o'r ymatebion a gafwyd i'r arolwg gan 14 o'r 22 awdurdod lleol ac 8 coleg addysg bellach, ac adolygodd swyddogion y dystiolaeth a gyflwynwyd ar gyfer adolygiad 2021. Fe wnaethom hefyd gwrdd â chynrychiolwyr o swyddfeydd Comisiynydd Plant Cymru, Comisiynydd y Gymraeg a swyddogion Cyfarwyddwyr Addysg a Thrafnidiaeth awdurdodau lleol, a chynrychiolwyr o'r Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig. Hefyd, fe ystyriwyd dadleuon y Senedd, cwestiynau llafar ac ysgrifenedig ac adroddiadau Pwyllgorau, adolygwyd yr holl ohebiaeth, gan gynnwys y deisebau, a dderbyniwyd ers i'r adolygiad blaenorol gael ei gynnal ac ystyriwyd dros 80 o bapurau ymchwil o'r DU a phapurau ymchwil rhyngwladol ar fathau arloesol o ddarpariaeth cludiant i'r ysgol.
3. Yn ogystal, cynhaliodd Cymru Ifanc¹ ymgynghoriad â phlant a phobl ifanc ledled Cymru i gael eu barn ar y Cod Ymddygiad wrth Deithio Cymru gyfan gan alluogi tua 70 o ddysgwyr o 6 ysgol i roi sylwadau amhrisiadwy ar eu profiadau o deithio i'r ysgol.
4. Ymgysylltodd swyddogion â gwaith Senedd leuenctid Cymru ar Deithio Cynaliadwy a oedd yn digwydd ar yr un pryd o'r adolygiad. Mae'r argymhellion yn y papur hwn wedi ystyried canfyddiadau ac argymhellion adroddiad Senedd leuenctid Cymru, *Ffyrdd Gwyrdd*.

Y prif ganfyddiadau ac argymhellion

5. Mae'r gwaith dadansoddi a gwerthuso hwn wedi dod i'r casgliad, o ystyried y diwygiadau sylfaenol y mae Llywodraeth Cymru yn ei gynllunio ar gyfer strwythur y diwydiant bysiau, a gyda Llywodraeth Cymru yn wynebu heriau sylweddol o ran pwysau ar gyllidebau, na ddylid mynd ati ar hyn o bryd i ddiwygio'r ddeddfwriaeth sy'n sail i Deithio gan Ddysgwyr yng Nghymru². Mae'r costau ar gyfer cyfrifoldebau statudol presennol awdurdodau lleol wedi cynyddu'n sylweddol o ganlyniad i amrywiaeth o faterion gan gynnwys prisiau tanwydd uwch, prinder gyrwyr ac

¹ Mae Cymru Ifanc yn fenter gan Blant yng Nghymru sy'n helpu i sicrhau bod lleisiau plant a phobl ifanc ledled Cymru yn cael eu clywed, y gwrandewir arnynt a'u bod yn dylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau, yn seiliedig ar CCUHP a Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc.

² Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

argaeledd gweithredwyr ac felly byddai angen buddsoddiad sylweddol gan Lywodraeth Cymru na ellir ei fforddio ar hyn o bryd.

6. Mae'r gwaith dadansoddi a gwerthuso yn gwneud nifer o argymhellion sy'n darparu'r fframwaith i wella cysondeb, ansawdd a diogelwch y ddarpariaeth teithio i ddysgwyr ledled Cymru a bydd yn helpu i fynd i'r afael â nifer o'r materion a godwyd gan randdeiliaid allweddol a phartneriaid cyflawni.

Argymhelliad 1 - Diweddaru'r ddogfen Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol i gyd-fynd â newidiadau deddfwriaethol; hyrwyddo a chryfhau cyfrifoldeb cyfunol ar draws llywodraeth leol, ysgolion, rhieni a dysgwyr; a gwella cysondeb y ddarpariaeth ar draws Cymru

7. Mae'r adolygiad wedi dod i'r casgliad y dylai gwaith ddechrau ar unwaith i ddiweddaru'r canllawiau statudol sy'n cefnogi cyflwyno trefniadau teithio a chludo ar gyfer ein dysgwyr ledled Cymru, sef Teithio i Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol (2014) a'r Chod Ymddygiad wrth Deithio ar gyfer Cymru Gyfan (2018).
8. Dylid diweddaru'r canllawiau i gyd-fynd â'r newidiadau deddfwriaethol sydd wedi digwydd ers eu cyhoeddi, yr hierarchiaeth drafndiaeth a nodir yn Llwybr Newydd a dyheadau Llywodraeth Cymru o ran Sero Net.
9. Bydd y diweddariad i'r canllawiau yn helpu i fynd i'r afael â llawer o'r materion a godwyd yn yr adolygiad blaenorol³ (sydd i gyd yn dal i fod yn berthnasol) ac sydd wedi'u hailadrodd yng nghanfyddiadau'r adolygiad cyfredol hwn. Bydd hyn yn cynnwys diweddaru a diffinio'n glir rolau a chyfrifoldebau i bawb sy'n ymwneud â theithio i'r ysgol er mwyn cefnogi dull gweithredu mwy cyson ar gyfer darpariaeth teithio i ddysgwyr ledled Cymru. Bydd y canllawiau'n cael eu datblygu i ddarparu fframwaith ar gyfer cyflwyno darpariaeth teithio i'r ysgol sy'n gymdeithasol gyfiawn, yn amgylcheddol ac yn ariannol gynaliadwy ac sy'n canolbwyntio ar y dysgwr ac yn cynnwys arferion gorau o Gymru, a thu hwnt.

Argymhelliad 2 – Comisiynu darn o waith i ddiweddaru'r Cod Ymddygiad Teithio ar gyfer Cymru Gyfan a'r adnoddau i ysgolion a diweddaru'r canllawiau statudol cysylltiedig

10. Fel rhan o'r gwaith dadansoddi a gwerthuso hwn, cynhaliodd Cymru Ifanc weithdai gyda 69 o blant o 6 ysgol ledled Cymru. Cafwyd cipolwg gwerthfawr ar farn a theimladau plant a phobl ifanc ynghylch teithio i'r ysgol a sut y gellir diweddaru'r Cod Ymddygiad wrth Deithio ar gyfer Cymru gyfan i fod yn fwy perthnasol a hygyrch ac wedi ymwreiddio mwy ym mywyd ysgol plant a phobl ifanc. Amlygodd yr ymgynghoriad yr angen i godi proffil y ddogfen bwysig hon a'r adnoddau cysylltiedig; dim ond 2 allan o'r 69 o blant oedd wedi clywed am y Cod. Awgrymodd

³ [Adolygiad 2021 o Fesur Teithio gan Ddysgwyr \(Cymru\) \(2008\)](#)

y plant a'r bobl ifanc rai atebion arloesol i wella hyn ac i sicrhau bod teithio a chludiant i'r ysgol yn rhan annatod o gymuned yr ysgol.

11. Argymhellir felly bod y gyllideb a ddyrannwyd ar gyfer yr adolygiad o'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr yn cael ei defnyddio i gefnogi rhaglen waith i gyd-greu gyda phlant a phobl ifanc God Ymddygiad wrth Deithio newydd er mwyn ymgorffori ymdeimlad o berchnogaeth a chyfrifoldeb o fewn ysgolion a chymunedau, a sicrhau bod y negeseuon allweddol yn adlewyrchu'r adborth o'r ymgynghoriad cynnar a'r cyfleoedd a gyflwynir gan yr hierarchiaeth drafnidiaeth.
12. Fel rhan o'r ffrwd waith hon bydd swyddogion trafnidiaeth ac addysg yn archwilio opsiynau i weithio gyda phartneriaid ym meysydd teithio llesol ac addysg i gyd-gynllunio'r pecynnau adnoddau cwricwlwm a chyfathrebu i'w defnyddio gan ysgolion, cyrff llywodraethu, awdurdodau lleol a gweithredwyr bysiau i gefnogi gweithredu'r Cod yn gyson ledled Cymru a sicrhau perthnasedd i bob dull teithio.
13. Yn ogystal, bydd swyddogion yn gweithio gyda phlant, pobl ifanc, awdurdodau lleol, ysgolion a rhanddeiliaid allweddol eraill i sicrhau bod y canllawiau statudol cysylltiedig yn cael eu diweddarau i ddiffinio rolau a chyfrifoldebau yn glir a sicrhau bod plant a phobl ifanc yn gwybod lle a sut y gallant lywio a dylanwadu ar bob mater teithio ysgol a chael gafael ar gymorth perthnasol.

Argymhelliad 3 – Hyrwyddo arferion gorau, adnoddau a chydweithio pellach ar draws awdurdodau lleol

14. Amlygodd yr adolygiad rai arferion rhagorol sydd waith ar draws Cymru i amrywio'r ystod o opsiynau teithio ar gyfer plant a phobl ifanc, sy'n hyrwyddo'r defnydd o atebion mwy teilwredig, hyblyg ac arloesol i annog cerdded, beicio a'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.
15. Mae'r adolygiad yn dod i'r casgliad y gellir gwneud mwy drwy ddefnyddio rhwydweithiau sefydledig fel ATCO, CLILC a Trafnidiaeth Cymru i rannu rhai o'r arferion hyn a rhai o'r adnoddau rhagorol a ddatblygwyd.
16. Er enghraifft, mae Cyngor Sir Fynwy yn cynnig Cyllidebau Teithio Personol i rai teuluoedd ac wedi datblygu polisiau arferion da a thempledi i gefnogi eu defnydd. Mae Cyllidebau Teithio Personol yn caniatáu i rieni/gofalwyr wneud eu trefniadau teithio hyblyg eu hunain i'r ysgol/coleg yn hytrach na theithio ar gerbyd a ddarperir gan yr awdurdod lleol. Cyfrifir Cyllidebau Teithio Personol yn seiliedig ar y pellter rhwng y cartref a'r ysgol/coleg am yr union nifer o ddyddiau y mae'r plentyn yn mynychu'r ysgol ac mae'n ystyried gofynion teithio cyfredol y plentyn. Os yw'r awdurdod lleol yn cyfrifo y byddai Cyllideb Teithio Personol yn fwy cost-ffeithiol na chontractio'r ddarpariaeth yn uniongyrchol eu hunain, darperir Cyllideb i rieni/gwarcheidwaid plant sy'n gymwys i gael cludiant i'r ysgol. Gallai hyrwyddo Cyllidebau Teithio Personol, y cytunir arnynt yn ofalus, i ddenu pobl i fanteisio arnynt helpu i sicrhau arbedion ariannol cymedrol ond pwysig a chyfrannu at ddatblygu annibyniaeth ac, mewn llawer o achosion, hyrwyddo rhyngweithio gwell

rhwng rhieni a'r ysgol wrth ollwng a chasglu bob dydd. Gallai hefyd darparu cyfleoedd i awdurdodau lleol a theuluoedd ystyried atebion eraill yn lle cludiant drud o ddrws i ddrws. Mae'r polisiâu a'r templedi a ddatblygwyd gan Gyngor Sir Fynwy wedi cael eu rhannu â rhai awdurdodau lleol er mwyn iddynt ystyried gweithredu'r polisi ond nid oes mecanwaith ffurfiol, cyson i sicrhau bod modd casglu ynghyd a lledaenu adnoddau o'r fath, ac unrhyw wersi a ddysgwyd, ar draws pob awdurdod.

17. Mae'r adolygiad wedi dod i'r casgliad y dylai swyddogion weithio gyda phartneriaid cyflawni i nodi strwythur llywodraethu cydlynol a chyson addas a phlattform i hyrwyddo mentrau o'r fath a chefnogi rhannu adnoddau arferion gorau gan gynnwys arferion gorau o ran contractau cludiant / teithio ac adnoddau ar gyfer awdurdodau lleol, ysgolion a cholegau.

Argymhelliad 4 – Archwilio opsiynau i ddatblygu rhaglen grant a ariennir gan arian cyfatebol i ddarparu cyllid sbarduno ar gyfer hyfforddiant teithio annibynnol

18. Dylai mentrau fel defnyddio hyfforddiant teithio annibynnol i sicrhau bod gan bob un o'n pobl ifanc y sgiliau i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus yn hyderus ac yn annibynnol gael eu hyrwyddo a'u cefnogi ymhellach gan Lywodraeth Cymru.
19. Yng Nghaerdydd cafodd yr hyfforddiant teithio annibynnol ei ariannu i ddechrau drwy gyllid sbarduno gan Lywodraeth Cymru a CLILC yn 2008/09. Mae'r Cyngor wedi datblygu'r rhaglen dros y degawd diwethaf i fod yn wasanaeth hunangyllido sy'n darparu hyfforddiant unigol a grŵp i unigolion addas er mwyn iddynt allu defnyddio'r rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus i gyrraedd eu manau dysgu, gan ddatblygu sgil gydol oes sy'n agor mwy o gyfleoedd cymdeithasol a chyfleoedd cyflogaeth hirdymor iddynt. Drwy ddatblygu'r gwasanaeth yn fewnol, mae'r Cyngor wedi gallu teilwra ac addasu'r ymyriad a datblygu arbenigedd lleol y gellid ac y dylid ei ddefnyddio fel esiampl. Mae cydweithwyr mewn awdurdodau lleol yn Rhondda Cynon Taf a Chastell-nedd Port Talbot hefyd wedi cydnabod manteision rhaglen o'r fath ac er eu bod ar hyn o bryd ar ddechrau'r broses ddatblygu, maent yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr yng Nghaerdydd i ddysgu o'u profiad nhw.
20. Mae'r adolygiad wedi dod i'r casgliad y dylid hyrwyddo'r math hwn o fodel buddsoddi i arbed ar gyfer darparu Hyfforddiant Teithio Annibynnol i awdurdodau lleol ac, os gellir dod o hyd i gyllid priodol, y dylai cynllun grant arian cyfatebol fod ar gael i helpu awdurdodau lleol i ddatblygu a chefnogi rhaglen o'r fath os yw'r seilwaith trafndiaeth gofynnol yn caniatáu hynny; neu annog atebion eraill sy'n manteisio i'r eithaf ar fuddsoddiad presennol Llywodraeth Cymru mewn rhaglenni Diogelwch ar y Ffyrdd ar draws yr awdurdodau lleol.

Argymhelliad 5 – Cynyddu cyfleoedd ar gyfer teithio llesol a'r defnydd o'r rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus

21. Yn unol â hierarchiaeth drafnidiaeth Llywodraeth Cymru a nodir yn Llwybr Newydd, mae'r gwaith gwerthuso a dadansoddi hwn yn argymhell bod Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol, Trafndiaeth Cymru a phartneriaid cyflenwi eraill yn

manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd i'n dysgwyr ddefnyddio dulliau teithio llesol neu drafnidiaeth gyhoeddus i gyrraedd eu man dysgu.

22. Mae disgwyl i Lywodraeth Cymru gaffael rhaglen Teithiau Iach Newydd ac mae'n parhau i ariannu Eco-ysgolion. Mae rhaglenni fel y rhain yn gyfle i sicrhau bod ysgolion, dysgwyr a chymunedau yn cael y gefnogaeth, yr adnoddau a'r hyfforddiant penodol sydd eu hangen arnynt i ddarparu'r seilwaith llywodraethu ac amgylcheddol i annog mwy o deithiau iach a mwy o ddefnydd o drafnidiaeth gyhoeddus i deithio i ysgolion a cholegau. Bydd swyddogion yn parhau i weithio ar draws y llywodraeth i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd a ddaw yn sgil ymyriadau o'r fath.
23. Er mwyn cynyddu'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus, mae angen i'n dysgwyr gael mynediad at rwydwaith trafndiaeth gyhoeddus da. Mae Cyngor Sir Fynwy wedi gwneud gwaith helaeth gan weithio'n agos gyda gweithredwyr bysiau lleol i ddiwygio amserlenni er mwyn cynyddu nifer y bobl ifanc sy'n teithio ar lwybrau trafndiaeth gyhoeddus i'w manau dysgu – gan gynyddu sgiliau a hyder y bobl ifanc a sicrhau llwybrau i aelodau eraill o'r gymuned.
24. Mae gweithredu rhwydwaith masnachfaint yn gyfle i sicrhau bod ysgolion a cholegau yn cael eu hystyried wrth gynllunio rhwydweithiau bysiau rhanbarthol. Argymhellir felly, fel rhan o'r gwaith paratoi ar gyfer gweithredu'r Bil Bysiau, bod Trafnidiaeth Cymru yn sicrhau bod y gwaith y maent yn ei wneud i ddatblygu'r rhwydwaith yn cynnwys ein sefydliadau dysgu, ysgolion a cholegau addysg bellach yn ogystal â phrifysgolion. Bydd hyn yn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd a gynigir gan rwydwaith masnachfaint i annog mwy o blant a phobl ifanc i ddefnyddio ein rhwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus.
25. Roedd yr adolygiad hefyd yn tynnu sylw at gyfleoedd i gynyddu'r defnydd o'r rhwydwaith rheilffyrdd i helpu plant a phobl ifanc i gyrraedd eu man dysgu. Nododd yr adolygiad ardal yn Sir y Fflint lle y gellid agor cysylltiadau rheilffordd ar gyfer plant ysgol, yn ogystal â'r gymuned ehangach, gyda rhywfaint o gydweithio rhwng Trafnidiaeth Cymru a thimau trafndiaeth awdurdodau lleol a theithio llesol a gefnogir gan Lywodraeth Cymru. Gallai nodi a gweithredu newidiadau fel hyn arbed adnoddau sylweddol i'r awdurdod lleol, yn ogystal â datblygu sgiliau cenedlaethau'r dyfodol i fod yn unigolion diogel, hyderus a galluog sy'n gweld trafndiaeth gyhoeddus fel yr allwedd i gael mynediad at y gwasanaethau sydd eu hangen arnynt. Argymhellir felly bod Trafnidiaeth Cymru yn gweithio mewn partneriaeth â Sir y Fflint i archwilio'r rhwystrau a'r cyfleoedd i ddatblygu'r cyswllt rheilffordd hwn i'w ddefnyddio gan ddysgwyr. Gellid defnyddio'r astudiaeth achos hon fel prosiect peilot ar gyfer sut y gellid nodi cyfleoedd mewn awdurdodau lleol a dysgu gwersi ar gyfer gwneud y mwyaf o'n cysylltiadau trafndiaeth gyhoeddus.

Argymhellion

26. Datblygwyd yr argymhellion i gyd-fynd â'r ymrwymadau deddfwriaethol a'r cyfyngiadau ariannol cyfredol. Bydd y camau a nodir yn cael eu goruchwylio gan weithgor trawsadrannol i sicrhau ymgysylltiad llawn â'r ystod o gydweithwyr polisi

sydd â diddordeb yn y mater hwn sy'n cwmpasu sawl portffolio gan gynnwys trafndiaeth, addysg, y Gymraeg, iechyd a materion gwledig.

27. Bydd cyflawni newid yn llwyddiannus yn dibynnu ar gydweithredu sy'n cynnwys awdurdodau lleol, ysgolion, gweithredwyr bysiau a rheilffyrdd, Trafnidiaeth Cymru, teuluoedd a'r plant a'r bobl ifanc eu hunain. Mae'n hanfodol bod yr holl bartneriaid hyn yn gweithio gyda'i gilydd i ddarparu'r fframwaith a'r cymorth i sicrhau bod ein dysgwyr yn deall eu hawliau, yn ogystal â'u cyfrifoldebau i ddatblygu'r sgiliau a'r hyder i gyrraedd yr ysgol yn ddiogel ac mewn ffordd gynaliadwy. Felly, bydd y grŵp trawsadrannol yn datblygu strwythur llywodraethu ac amserlen briodol ar gyfer cyflawni'r camau nesaf hyn.

Argymhelliad 1: Diweddarau'r ddogfen Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol i gyd-fynd â newidiadau deddfwriaethol; hyrwyddo a chryfhau cyfrifoldeb cyfunol ar draws llywodraeth leol, ysgolion, rhieni a dysgwyr; a gwella cysondeb y ddarpariaeth ar draws Cymru

Argymhelliad 2: Comisiynu darn o waith i ddiweddarau'r Cod Ymddygiad Teithio ar gyfer Cymru Gyfan a'r adnoddau i ysgolion a diweddarau'r canllawiau statudol cysylltiedig

Argymhelliad 3: Hyrwyddo arferion gorau, adnoddau a chydweithio pellach ar draws awdurdodau lleol

Argymhelliad 4: Archwilio opsiynau i ddatblygu rhaglen grant a ariennir gan arian cyfatebol i ddarparu cyllid sbarduno ar gyfer hyfforddiant teithio annibynnol

Argymhelliad 5: Cynyddu cyfleoedd ar gyfer teithio llesol a'r defnydd o'r rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our Ref: MA/JMEWL/0733/24

Jayne Bryant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddChildren@senedd.wales

21 Mawrth 2024

Annwyl Jayne

Llythyr dilynol ar ôl Sesiwn Graffu Gyffredinol y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Diolch am eich llythyr dyddiedig 6 Mawrth, ar ôl imi ymddangos gerbron y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar 28 Chwefror 2024. Mae'n bleser gennyf roi'r wybodaeth ychwanegol yn unol â'ch cais chi ac Aelodau'r Pwyllgor isod.

Rhoi rhagor o wybodaeth am y bwlich cyrhaeddiad rhwng disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill, gan gynnwys pam y credwch na ellir defnyddio'r data a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud cymariaethau rhwng blynyddoedd

Mae **Atodiadau 1 a 2** yn rhoi rhagor o fanylion am y newidiadau ers 2015 sy'n ei gwneud yn anodd gwneud cymariaethau hanesyddol rhwng blynyddoedd.

Edrych yn fanylach ar ddata Rhwydwaith Seren mewn perthynas â'r disgyblion hynny nad ydynt efallai'n parhau ar y rhaglen, i nodi a oes unrhyw dueddiadau mewn perthynas â'u perfformiad dilynol a'u hymgysylltiad â'u dysgu

Yn 2016, dechreuodd Rhwydwaith Seren weithio gydag ysgolion mewn rhai rhannau o Gymru i roi gwybodaeth ac arweiniad i'w dysgwyr mwyaf abl ar wneud cais i fynd i Rydychen neu Gaergrawnt. Mae'r rhaglen wedi datblygu ac mae'n cwmpasu Cymru gyfan erbyn hyn, gan roi cymorth ar sail genedlaethol, ranbarthol a lleol i'r holl ddysgwyr y nodwyd gan eu hysgolion fel y rhai mwyaf abl, ni waeth beth fo'u cefndir economaidd-gymdeithasol. Bydd Academi Seren yn cynnwys tua 32,000 o ddysgwyr o Flwyddyn 8-13 sy'n cyflawni eu potensial drwy symud ymlaen i'r prifysgolion mwyaf dethol yn y DU ac yn rhyngwladol, a llwyddo ynddynt.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 126
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Lansiwyd porth ar-lein yn 2022 i gofrestru ein dysgwyr er mwyn inni ddeall eu demograffeg, ymgysylltu â nhw ac olrhain cynnydd. Rydym bellach yn cwmpasu aelodaeth gyda'r Traciwr Mynediad i Addysg Uwch (HEAT) a fydd yn rhoi'r data i ddadansoddi unrhyw dueddiadau ac effeithiau hirdymor Academi Seren.

Rhoi rhagor o wybodaeth am sut y gellir annog myfyrwyr i astudio Cymraeg Safon Uwch a chynyddu'r niferoedd, yn enwedig mewn perthynas ag addysgu a chynnwys y maes llafur

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio gydag ysgolion, colegau, prifysgolion, y consortia addysg, y Coleg Cymraeg Cenedlaethol, Cymwysterau Cymru, CBAC, CYDAG a'r Urdd i ateb yr her sy'n gysylltiedig â chynyddu nifer y dysgwyr sy'n astudio Cymraeg Safon Uwch er mwyn bwydo i mewn i adrannau Cymraeg y prifysgolion a gweithlu'r dyfodol.

Mae cyfanswm o £145k wedi cael ei ddarparu bob blwyddyn ers 2019, ac mae £125k wedi cael ei ddyrannu i'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol i arwain amrywiol brosiectau ac mae Llywodraeth Cymru wedi cadw £20k i ariannu ymgyrchoedd marchnata.

Y prosiectau allweddol a gyflawnwyd gan y Coleg yw:

- grantiau i helpu i ddarparu Cymraeg ar lefel UG/Safon Uwch mewn ysgolion uwchradd a cholegau addysg bellach;
- cynllun interniaeth mewn adrannau Cymraeg mewn prifysgolion er mwyn helpu i hyrwyddo'r pwnc;
- creu deunyddiau digidol sy'n helpu i addysgu'r Gymraeg;
- cynllun mentora i ddysgwyr ym mlynnyddoedd 9 a 10.

Er mwyn deall effaith y prosiectau hyn, comisiynodd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol werthusiad annibynnol a chaiff yr adroddiad terfynol ei gyhoeddi gan y Coleg maes o law.

Yn ogystal â'r gwaith hyrwyddo, mae'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn ganolog i dwf addysg cyfrwng Cymraeg, ac yn un o'r ffactorau allweddol i gyflawni ein huchelgais o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg.

Mae Canlyniad 4 yn y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol bennu targed ac amlinellu sut y byddant yn cynyddu nifer a chanran y dysgwyr ym Mlwyddyn 10 ac uwch yn yr ysgolion uwchradd a gynhelir ganddynt sy'n astudio ar gyfer cymwysterau yn Gymraeg fel pwnc a phynciau eraill drwy gyfrwng y Gymraeg. Fel rhan o'r canlyniad hwn, dylai awdurdodau lleol nodi sut maent yn gweithio gydag ysgolion i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnig fel pwnc Safon Uwch, a sut maent yn helpu ysgolion i gynnal dosbarthiadau llai o faint os oes angen er mwyn sicrhau'r pwnc.

Rydym wedi cael adroddiadau adolygiadau blynyddol y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg gan bob awdurdod lleol. Cymysg yw nifer a chanran y dysgwyr sy'n astudio Cymraeg fel iaith gyntaf ledled Cymru, ond, mae'r adroddiadau yn dangos inni fod y mwyafrif o'r awdurdodau lleol wedi cymryd camau pendant i osod sylfeini cadarn ar gyfer cynnydd yn ystod cyfnod eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg.

Wrth ddylunio cymwysterau TGAU Gwneud-i-Gymru newydd, ystyriodd Cymwysterau Cymru y dilyniant tuag at cymwysterau UG a Safon Uwch presennol yn ofalus. Bydd Cymwysterau Cymru yn dechrau adolygiad o gymwysterau Safon Uwch eleni, yn sgil cyflwyno cymwysterau TGAU newydd. Bydd unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r adolygiad ar

waith i'w dysgu am y tro cyntaf o 2027. Un o'i ystyriaethau fydd yr ystod o gymwysterau Cymraeg a fydd ar gael i helpu i addysgu a dysgu Cymraeg i ddysgwyr 16 oed ac yn hŷn. Bydd hyn yn cynnwys ystyried, er enghraifft, deitlau a strwythur priodol cymwysterau Cymraeg Safon Uwch. Bydd hefyd yn parhau i roi ffocws ar gynnwys ac asesiadau diddorol a pherthnasol, fel y mae eisoes wedi'i wneud ar gyfer cymwysterau TGAU newydd. Drwy gydol yr adolygiad bydd Cymwysterau Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a CBAC, yn ogystal â nifer o randdeiliaid ac arbenigwyr.

Rhoi gwybodaeth am yr ymchwil a wnaed, a'r canllawiau a gyhoeddwyd, yn glŷn â sut y gallai ysgolion ddarparu addysgu a dysgu digidol o bell pe bai angen hyn eto yn y dyfodol

Ers mis Hydref 2020, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad systematig o effaith y cyfyngiadau symud a'r rhaglenni adfer ar ddysgwyr. Mae'r canfyddiadau sydd wedi cael eu cyhoeddi hyd yma yn rhoi tystiolaeth o effaith ein dulliau gweithredu ac yn atgyfnerthu'r angen i roi cymorth ychwanegol parhaus i'r rhai â'r angen mwyaf.

- [Arolwg o effaith COVID-19 ar ddysgwyr: crynodeb o'r canlyniadau | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthuso'r Rhaglen Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthuso'r Cynnig Gofal Plant i Gymru: blwyddyn 5 | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthusiad o'r cyllid adferiad COVID-19 ôl-16: Ebrill 2022 i Fawrth 2023 | LLYW.CYMRU](#)

Mae ysgolion yn parhau i weithredu mewn cyd-destun heriol ac maent yn ymdrin ag effeithiau parhaus pandemig COVID-19. Mae'r rhain yn cynnwys lefelau uchel o absenoliaeth ac absenoliaeth fynych; ymddygiad heriol mewn ystafelloedd dosbarth; a phroblemau iechyd meddwl a llesiant. Ein bwriad oedd y byddai ein rhaglen Adfer ar ôl Covid lwyddiannus, 'Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau' yn cael ei thapro wrth i'r effeithiau ôl-bandemig leihau, ond, er mwyn cydnabod yr effeithiau niweidiol parhaus ar ein dysgwyr ledled Cymru, rydym yn diogelu'r cyllid hwn er mwyn parhau i gefnogi ein hysgolion drwy ein Grant Safonau Ysgolion newydd.

Cyhoeddwyd Canllawiau ar Barhad Dysgu ym mis Tachwedd 2022 i roi cymorth ychwanegol i ysgolion wrth iddynt gynllunio ar gyfer unrhyw darfu ar addysg yn y dyfodol ac er mwyn sicrhau bod yr effaith ar ddysgu a llesiant plant a phobl ifanc yn cael ei lleihau i'r eithaf.

Mae ysgolion yng Nghymru bellach mewn sefyllfa dda i roi strategaethau dysgu cyfunol ar waith os bydd angen dysgu ac addysgu o bell drwy fynediad at yr adnoddau a'r cymorth cynhwysfawr sydd ar gael drwy lwyfan Hwb. Gyda mynediad at amrywiaeth eang o adnoddau dysgu ac addysgu digidol, adnoddau cydweithio, hyfforddiant, a chymorth technegol, gall ymarferwyr a dysgwyr bontio'n ddi-dor i ddysgu ac addysgu digidol ac o bell. Mae Hwb yn sicrhau bod adnoddau digidol ar gael i bob dysgwr, gan hyrwyddo amgylcheddau dysgu cynhwysol, galluogi ysgolion i gynnig profiadau o ddysgu cyfunol yn effeithiol sy'n helpu i ymgysylltu â dysgwyr a chefnogi eu deilliannau a'u llesiant os bydd ysgol yn cau.

Drwy Hwb, llwyfan dysgu digidol Cymru, mae dysgwyr ac ymarferwyr o ysgolion a gynhelir yn cael mynediad at amrywiaeth o adnoddau dysgu ar-lein, megis Microsoft Teams yn Microsoft Office 365 a Google Meet yn Google for Education. Gall y cymwysiadau hyn drwy Hwb gynnig profiad rhyngweithiol a chyfle i gydweithio ac ymgysylltu mewn ffordd ddiogel a hygyrch.

Er mwyn sicrhau bod ein hysgolion yn barod, rydym wedi cyhoeddi canllawiau parhad dysgu i'w helpu gyda chynlluniau wrth gefn i leihau effaith unrhyw darfu drwy ddefnyddio dulliau cyfunol a hybrid i gefnogi dysgwyr. Er mwyn ategu'r canllawiau, lansiwyd ardal Gwersi byw ar Hwb. Mae'r ardal hon, ynghyd â Ffrydio byw a fideo gynadleda: arferion ac egwyddorion diogelu, yn helpu i gyflwyno gwersi byw sy'n ddiogel.

Cadarnhau pryd y rhagwelwch y bydd canllawiau cryfach ar Deithio gan Ddysgwyr yn cael eu cyhoeddi

Byddwn yn agor proses ymgynghori ffurfiol cyn hir yn sgil cyhoeddi Adroddiad Argymhellion Teithio gan Ddysgwyr ym mis Mawrth 2024. Bydd hyn yn golygu gweithio'n agos gyda phartneriaid cyflawni a rhanddeiliaid allweddol er mwyn cryfhau'r canllawiau ar Deithio gan Ddysgwyr.

Ystyried ymhellach sut y gellir adrodd yn ôl i'r Senedd a/neu'r Pwyllgor ar waith y Tasglu Presenoldeb

Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd a'r Pwyllgor yn ystod tymor yr haf am hynt gwaith y Tasglu Presenoldeb Cenedlaethol a'i ddyfodol.

Rhannu data cyfranogiad e-sgol

Lansiwyd e-sgol yng Nghymru yn 2018 ac mae'n seiliedig ar brosiect e-sgoil yn yr Alban.

Menter dysgu cyfunol yw e-sgol, sydd â'r nod o gynnig cyfleoedd dysgu ac addysgu ar-lein sy'n defnyddio dulliau uniongyrchol, amser real a rhyngweithiol. Drwy ddefnyddio'r amrywiaeth o adnoddau a gwasanaethau sydd ar gael drwy Hwb, mae'r prosiect wedi galluogi myfyrwyr o wahanol ysgolion i fanteisio ar gyfleoedd addysgu electronig gan athrawon cymwysedig a phrofiadol.

Mae prosiect e-sgol yn cynnig ysgolion cyfle cyfartal i ddisgyblion ôl-14 ac ôl-16 drwy roi cyfleoedd i ddilyn cyrsiau na fyddent fel arall ar gael iddynt.

Cynhaliwyd rhaglen beilot ar gyfer e-sgol yng Ngheredigion yn ystod 2018/19. Cafodd y rhaglen beilot ei hestyn yn yr ail flwyddyn (2019-20) i gynnwys darpariaeth mewn ysgolion ym Mhowys ac yn Sir Gaerfyrddin.

Mae cymryd rhan yn y prosiect e-sgol yn wirfoddol, ond mae'r cynllun wedi bod yn tyfu o flwyddyn i flwyddyn ac mae bellach wedi cael ei ymestyn i bob rhan o Gymru. Mae'r tabl isod yn dangos sut mae'r prosiect wedi datblygu.

Blwyddyn Academaidd	Niferoedd		
	Ysgolion	Cyrsiau	Disgyblion
2018/19	3	4	43
2019/20	14	20	121
2020/21	24	40	282
2021/22	28	43	358
2022/23	31	52	484
2023/24	42	56	584

Gan edrych ymlaen at fis Medi 2024, hyd yma, mae chwe ysgol wedi cadarnhau y byddant yn ymuno â'r prosiect.

O ran mesur llwyddiant y cyrsiau sy'n cael eu rhedeg drwy e-sgol, mae'r tabl isod yn dangos cymhariaeth o ganlyniadau Safon Uwch o fis Awst 2023.

Canlyniadau Safon Uwch		
Awst 2023	e-sgol	Cymru
Gradd	%	%
A *	15.2	13.5
A* - A	38.0	34
A* - C	79.4	78.9
A* - E	95.9	97.5

Parheir i gynnig sesiynau adolygu Cwrs Carlam Cymru o dan faner e-sgol. Yn ystod 2022/23, cyflwynwyd 151 o sesiynau Carlam gan 50 o athrawon mewn 13 o bynciau TGAU, 9 pwnc UG ac 8 pwnc Safon Uwch. Ers i'r cyrsiau Carlam ddechrau yn 2021, mae'r cynllun wedi cynhyrchu 965 o fideos o'r sesiynau adolygu, sydd ar gael ar wefan e-sgol, ac maent bellach wedi cael eu gwyllo 60,245 o weithiau.

Rhannu, lle bo ar gael, waith lechyd Cyhoeddus Cymru ar y dull ysgol gyfan

Mae ymgorffori'r dull ysgol gyfan mewn perthynas ag iechyd meddwl a llesiant yn flaenoriaeth allweddol. Byddwn yn rhoi rhagor o wybodaeth am hyn, ac am y gwaith y mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn ei wneud pan fydd ar gael. Mae hefyd yn rhywbeth y byddem yn fwy na pharod i ddychwelyd ato mewn trafodaethau â'r Pwyllgor yn y dyfodol.

Gwnaethoch gyfeirio at y wybodaeth fanwl sydd gan Lywodraeth Cymru am berfformiad y system ysgolion yng Nghymru a'ch bod wedi penderfynu ei chyhoeddi'n flynyddol. A allech gadarnhau a oeddech yn cyfeirio at y data cyfanredol a gyhoeddwyd gennych ym mis Tachwedd ar asesiadau wedi'u personoli i ddisgyblion ac mai fersiynau cyfatebol o hyn fydd yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol?

Gallaf gadarnhau fy mod yn cyfeirio at yr wybodaeth fanylach a roddwyd yn y datganiad ystadegol a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2023, a oedd yn dangos patrymau o gyrhaeddiad ym maes darllen a rhifedd, yn seiliedig ar ddata cenedlaethol wedi'u hanonymyddio o'r asesiadau wedi'u personoli.

Mae dealltwriaeth gyffredin o dueddiadau cenedlaethol yng Nghymru yn sylfaen bwysig i lywio ein polisiau a'n camau gweithredu i roi hwb i gyflawniad dysgwyr ym maes llythrennedd a rhifedd, sy'n allweddol i ddatblygiad plant ym mhob rhan o'r cwricwlwm.

Byddwn hefyd yn cyhoeddi adroddiad llawnach ym mis Mai a fydd yn dangos gwahaniaethau demograffig ar sail rhywedd, a chymhwystra i gael prydau ysgol am ddim. Yr adroddiad manylach hwn fydd y sail dros adroddiadau a gyhoeddir bob blwyddyn yn y dyfodol.

Wrth gwrs, er ei fod yn fanylach na PISA – o ystyried bod yr adroddiad yn seiliedig ar flynyddoedd 2 i 9, yn hytrach nag un grŵp blwyddyn – mae'n bwysig nodi mai ymwneud ag un agwedd ar ein system ysgolion yn unig yw'r wybodaeth hon: cyrhaeddiad mewn darllen a rhifedd. Yn y pen draw, bydd yr adroddiadau yn rhan o ystod ehangach o wybodaeth lefel genedlaethol am gyflawniad dysgwyr a fydd yn cwmpasu pob rhan o'r Cwricwlwm i Gymru,

ynghyd â ffynonellau niferus eraill o dystiolaeth sy'n rhoi darlun llawnach o'r system ysgolion inni, gan gynnwys adroddiadau Estyn.

Drwy gydol ein holl waith diweddar, cafwyd negeseuon clir iawn gan ysgolion ac awdurdodau lleol nad oes ganddynt y gallu i ymgymryd ag unrhyw waith ychwanegol. Yn y cyd-destun hwn, byddem yn croesawu eich barn ar sut y bydd unrhyw newidiadau i weithio rhanbarthol presennol yn ystyried y materion ehangach hyn o ran capasiti ac adnoddau. Hefyd, ar gyfer yr ardaloedd hynny lle mae ysgolion ac awdurdodau lleol yn ffafrio gweithio rhanbarthol, a fyddant yn gallu parhau â'r trefniadau, os dangosir eu bod yn gweithio'n effeithiol?

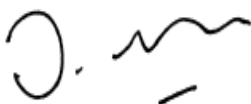
Er fy mod yn cydnabod y problemau gwirioneddol a dybryd y mae ysgolion yn eu hwynebu o ran capasiti, mae ein dull gweithredu wedi cael ei lywio gan adborth yr ysgolion a'r awdurdodau lleol sydd wedi deillio o broses yr adolygiad. Ystyrir mai gweithio rhwng ysgolion a gweithio mewn clwstwr yw'r elfen bwysicaf o'r cymorth ac mae'r mwyafrif o arweinwyr ysgolion yn credu mai hyn ddylai fod yn sylfaen i'r system gwella ysgolion yn y dyfodol. Mae arweinwyr ysgolion a mwyafrif o'r awdurdodau lleol hefyd am weld mwy o ffocws ar weithio mewn partneriaethau rhwng arweinwyr ysgolion a'u hawdurdod lleol a phartneriaethau rhwng mwy nag un ALL, gan symud i ffwrdd oddi wrth fodel rhanbarthol ehangach o gymorth.

Wrth symud at y cam nesaf hwn yn y gwaith rwyf wedi nodi y byddwn yn defnyddio'r cam hwn i ystyried y ffordd orau o gefnogi'r system ar dair lefel: lleol, uwch-leol, a chenedlaethol. Bydd hyn yn cynnwys ystyried sut rydym yn pontio i unrhyw drefniadau newydd a sut rydym yn sicrhau'r adnoddau a'r gallu i helpu i roi ffordd newydd o weithio ar waith.

Rwyf wedi nodi'n glir fod disgwyl i bob awdurdod lleol lunio partneriaeth ag o leiaf un arall, am resymau adnoddau a gallu a hyrwyddo arweinyddiaeth system mewn system hunanwella o dan unrhyw drefniadau newydd. Rwyf hefyd wedi nodi'n glir y dylai'r partneriaethau hyn fod yn wirfoddol a diwallu anghenion ysgolion ac awdurdodau lleol. Nid yw Llywodraeth Cymru yn gosod gofynion o ran sut y caiff partneriaethau yn y dyfodol eu trefnu, ond byddwn yn diffinio'r rolau a'r cyfrifoldebau sydd i'w cyflawni ac yn sicrhau bod cynigion yn cyd-fynd â'r rhain. Bydd y Grŵp Cydlyniaeth Cenedlaethol yn goruchwylio'r cynigion ac yn sicrhau eu bod yn gydlynol ar lefel genedlaethol.

Mae'r adolygiad wedi awgrymu bod mwyafrif clir o'r awdurdodau lleol eu hunain o blaid ystyried symud i ffwrdd oddi wrth y trefniadau presennol ar gyfer cymorth rhanbarthol neu eu bod eisoes wedi symud oddi wrthynt i bartneriaethau sy'n rhoi cyfle i gyflwyno dulliau gweithredu mwy lleol. Felly, rydym yn ceisio sicrhau eu bod yn gallu symud i system sy'n fwy addas at y dyfodol.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Atodiad 1 - Rhoi rhagor o wybodaeth am y bwlch cyrhaeddiad rhwng disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill, gan gynnwys pam y credwch na ellir defnyddio'r data a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud cymariaethau rhwng blynyddoedd

Cytunais i ymateb ichi drwy roi rhagor o fanylion ynglŷn â'r bwlch cyrhaeddiad a'r newidiadau polisi a gyflwynwyd yn y blynyddoedd cyn y pandemig y mae angen eu hystyried wrth edrych ar ddeilliannau TGAU i ddysgwyr.

Yn ystod y deng mlynedd diwethaf rydym wedi gweld llif cyson o newidiadau ym maes cymwysterau a sut rydym wedi eu cofnodi, sy'n dylanwadu ar batrymau cofrestrïadau ymhlith ein dysgwyr. At hynny, mae meini prawf y cymhwysterau i gael prydau ysgol am ddim wedi bod yn newid ar ôl cyflwyno Credyd Cynhwysol ym mis Ebrill 2017 ac yna drothwy incwm a enillwyd yn 2019 sy'n effeithio ar gymhwysterau rhai dysgwyr. O ganlyniad, nid peth syml yw gwneud cymariaethau hanesyddol, ac mae angen i'r data gael eu deall yng nghydeddun y newidiadau hynny sydd wedi digwydd yn ystod y cyfnod hwn.

Cymwysterau TGAU a mesurau perfformiad ysgolion

Rhwng 2015 a 2019 gwelwyd nifer o newidiadau i ddyluniad cymwysterau TGAU a'r ffordd rydym yn cofnodi deilliannau i'n dysgwyr Cyfnod Allweddol 4, yn sgil yr [Adolygiad o Gymwysterau i ddysgwyr 14-19 oed yng Nghymru](#) yn 2012 ac yn unol ag amcan galluogi 4 o [Addysg Cymru: Cenhadaeth ein Cenedl](#). Ymhlith y rhain roedd gosod cyfyngiadau ar nifer y cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU a allai gyfrannu at y mesurau a phennu cymwysterau a allai gyfrif tuag at ein cydrannau llythrennedd, rhifedd a gwyddoniaeth. Ochr yn ochr â hyn, cyflwynwyd y polisi i gyfrif dyfarniad cyntaf cymhwyster i ddysgwr yn unig er mwyn annog ysgolion i beidio â chofrestru dysgwyr nes eu bod yn barod. Ceir crynodeb llawnach o'r newidiadau hyn yn Atodiad 2.

Gallwn weld newidiadau clir mewn patrymau cofrestru wrth i'r newidiadau cofnodi hyn gael eu cyflwyno. Yn benodol, gwelsom gynnydd mawr yn nifer y cofrestrïadau ar gyfer TGAU gwyddoniaeth ymhlith dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim rhwng 2016 a 2018, y mae'n rhaid ei nodi wrth fyfyrion ar unrhyw newidiadau o flwyddyn i flwyddyn yn y bwlch cyrhaeddiad, ar gyfer y maes pwnc hwn ac yn gyffredinol.

Pan edrychwn ar unrhyw ddata yn ystod y pandemig, a hefyd y flwyddyn adrodd ddiweddaraf, mae'n rhaid inni hefyd ystyried y gwahanol newidiadau mewn trefniadau arholi yn ystod y cyfnod mewn ymateb i'r pandemig. Haf 2023 oedd y cam nesaf ar daith system gymwysterau Cymru yn ôl tuag at y trefniadau asesu cyn y pandemig, tra bod cymorth i ddysgwyr, ysgolion a cholegau yn parhau drwy gynnig gwybodaeth ymlaen llaw a dull graddio cefnogol. Er ein bod yn parhau i edrych ar y canlyniadau arholiadau hyn er mwyn deall gwahaniaethau o ran deilliannau rhwng grwpiau dysgwyr gwahanol, mae'n rhaid cadw mewn cof pa mor amrywiol oedd effaith amgylchiadau'r pandemig ar unigolion, a natur amrywiol yr effaith hon ar ysgolion.

Fel y gwyddoch, rydym yn ceisio deall safonau addysgol drwy ystyried y darlun ehangach o ddeilliannau addysgol i ddysgwyr a data sy'n cofnodi holl gyflawniadau ein dysgwyr. Roedd y newid i ffwrdd oddi wrth fesurau trothwy i sgoriau pwyntiau yn 2019 yn gam cychwynnol tuag at y nod hwn, drwy gael gwared ar ffocws anghymesur ar ffin gradd C/D ar gyfer TGAU a hyrwyddo ymdrech i sicrhau gwell deilliannau i bob dysgwr. Os ystyriwn y patrymau o ran y bwlch cyrhaeddiad ar draws nifer o fesurau, yna gwelwn wahaniaethau mewn tueddiadau. Ar gyfer rhai o'r mesurau hyn, gwelwn fod y bwlch yn lleihau cyn y pandemig.

Eto i gyd, erys y bwllch o hyd ar draws yr holl fesurau ac rydym yn parhau i fynd i'r afael â hynny. Mae ein hymrwymiad i fuddsoddi yn y [Grant Datblygu Disgyblion](#) yn enghraifft o hyn – adnodd allweddol i ysgolion / lleoliadau i wella cyrhaeddiad plant a phobl ifanc 3-16 oed o aelwydydd incwm isel. Cyhoeddwyd [canllawiau wedi'u diweddarau ar y Grant Datblygu Disgyblion](#) yn 2023, ac er gwaethaf lleihad yn nifer y dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau bwyd am ddim, mae'r gyllideb o £127.8m wedi cael ei diogelu ar gyfer 2024-25.

Data ar y bwllch cyrhaeddiad

Rwyf wedi cynnwys yma amrediad o ddata i roi darlun llawnach ichi o'r gwahaniaethau mewn lefelau cyrhaeddiad i ddysgwyr sy'n gymwys i gael prydau bwyd am ddim a'r holl ddysgwyr eraill cyn y pandemig. Rwyf wedi cynnwys data Cyfnod Allweddol 3 er mwyn rhoi cyd-destun ychwanegol.

Cyfnod Allweddol 3 – Dangosydd Pwnc Craidd – Bwllch yn y % yn cyflawni

Blwyddyn	Dangosydd Pwnc Craidd
2015	22.2
2016	20.4
2017	20.2
2018	19.5
2019	19.9

Gwelwn yma fod y bwllch rhwng y grwpiau dysgwyr hyn wedi lleihau ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3.

Prif fesurau etifeddol Cyfnod Allweddol 4 – mesurau etifeddol (nas cofnodir mwyach)

Mesurau etifeddol CA4 (nas cofnodir mwyach) – Bwllch yn y % yn cyflawni

	Trothwy Lefel 1 (5 x TGAU gradd A*-G neu gyfwerth)	Trothwy Lefel 2 (5 x TGAU gradd A*-C neu gyfwerth) gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg
2006/07	18.1	29.6
2007/08	19.5	30.1
2008/09	17.1	31.9
2009/10	15.7	34.0
2010/11	14.9	33.8
2011/12	12.1	33.2
2012/13	10.6	32.7
2013/14	9.5	33.8
2014/15	8.1	32.4
2015/16	6.2	31.3
2016/17	8.9	32.1
2017/18	9.1	32.3
2018/19	9.4	32.2

Gwelwn yma leihad sylweddol ers 2006 tan 2016, ac yna gynydd llai o faint tuag at 2019 ar gyfer Trothwy Lefel 1, a sefydlogrwydd cymharol dros amser ar gyfer trothwy Lefel 2, gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg.

Cyrhaeddiad lefel uwch CA4 – Bwlch yn y % yn cyflawni

	5 x TGAU gradd A*-A neu gyfwerth
2016/17	14.9
2017/18	15.6
2018/19	16.2

Ar gyfer y trothwy gradd uwch hwn, gwelwn fod y bwlch cyrhaeddiad yn cynyddu cyn y pandemig.

Mesurau interim CA4 a gyflwynwyd yn 2019 (wedi'u hól-gyfrifo i flynyddoedd cynharach lle y bo modd)

Mesurau interim CA4 – Bwlch yn y sgôr pwyntiau cyfartalog

	Sgôr Pwyntiau Llythrennedd	Sgôr Pwyntiau Rhifedd	Sgôr Pwyntiau Gwyddoniaeth	Y Sgôr Pwyntiau ar gyfer y Dystysgrif Her Sgiliau	Capio 9 (fersiwn interim o'r mesur – dim ond 2019 sydd ar gael)
2016/17	9.1	9.9	8.8	9.8	-
2017/18	8.4	9.7	11.4	9.6	-
2018/19	8.9	10.2	11.6	9.6	77.3

Gallwn weld cymysgedd o gynydd a lleihad yn y bwlch ar draws y mesurau hyn.

Cymwysterau TGAU yn unig ar raddau cronol

Cymwysterau TGAU pob pwnc – Bwlch yn y % yn cyflawni

	A*-A	A*-C	A*-G
2015/16	14.6	24.9	2.6
2016/17	14.8	27.2	4.4
2017/18	14.6	27.9	5.2
2018/19	14.8	28.1	5.7

Gwelwn yma gynydd ym mhob grŵp gradd, yn enwedig ar A*-C.

Yn ychwanegol at y tablau hyn uchod, gallwn weld amrywiad tebyg o ran tueddiadau wrth inni archwilio bylchau cyrhaeddiad ar lefel pwnc ar gyfer cymwysterau TGAU. Byddwn yn fwy na pharod i roi'r set ddata ychwanegol hon ichi pe bai angen.

Atodiad 2

Llinell amser 2015-2019 o ran mesurau perfformiad CA4

2015

- Cyflwynwyd dangosyddion unigol ar gyfer mathemateg, Cymraeg a Saesneg.

2016

- Cyflwynwyd cap ar faint cyfwerthedd cymwysterau â TGAU. Ni allai cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU fod yn gyfwerth â mwy na dau TGAU mwyach (heblaw am UG a Safon Uwch).
- Symud i ffwrdd oddi wrth fesur dyfarniadau a gyflawnwyd gan yr holl ddisgyblion 15 oed ar ddechrau'r flwyddyn academiaidd i ddisgyblion Blwyddyn 11 mewn ysgolion a gynhelir a gofnodir ar gofrestr ysgol yn y cyfrifiad ysgolion blynyddol ym mis Ionawr.
- Cyflwynwyd dangosyddion unigol ar gyfer mathemateg - rhifedd a mathemateg

2017

- Diweddarwyd y paramedrau ar gyfer oriau dysgu dan arweiniad fel dangosydd o faint cymhwyster, gan arwain at leihau cyfwerthedd â TGAU ar gyfer rhai cymwysterau.
- Nid yw rhai cymwysterau sgiliau yn dwyn gwerth mwyach at ddibenion mesurau CA4.
- Nid yw cymwysterau iaith/lenyddiaeth Gymraeg na Saesneg etifeddol yn dwyn gwerth at ddibenion mesurau CA4 lle mae disgybl hefyd wedi cael ei gofrestru ar gyfer fersiwn manyleb Cymru newydd ar gyfer y pwnc.
- Nid yw cymwysterau mathemateg etifeddol yn dwyn gwerth at ddibenion mesurau CA4 mwyach lle mae disgybl hefyd wedi cael ei gofrestru ar gyfer fersiwn manyleb Cymru newydd ar gyfer y pwnc.
- Nid yw'r Dangosydd Pwnc Craidd yn cael ei gofnodi mwyach.
- Diwygiwyd y Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio i ddod yn 'Capio 9', gyda phum slot pwnc penodol allan o'r naw i gyd.
- Cymhwysir y cap ar gyfanswm nifer y cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU a all gyfrannu at *fesurau trothwy*, h.y. Lefel 1, Lefel 2 a Lefel 2 cynhwysol. Ni all cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU gyfrannu mwy na chyfwerthedd â 2 TGAU i gyd tuag at y mesurau hyn.
- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion llythrennedd a chydrannau llythrennedd penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond manyleb newydd Cymru ar gyfer TGAU iaith Gymraeg neu iaith Saesneg a allai gyfrannu.
- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion rhifedd a chydrannau rhifedd penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond manyleb newydd Cymru ar gyfer TGAU Mathemateg - rhifedd neu TGAU Mathemateg a allai gyfrannu.

2018

- Cyflwynwyd mesurau Bagloriaeth Cymru

- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion gwyddonaeth a chydrannau gwyddoniaeth penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond cymwysterau TGAU mewn gwyddoniaeth a all gyfrannu.

2019

- Cyflwynwyd mesurau interim CA4 a symudwyd tuag at sgoriau pwyntiau a chael gwared ar fesurau trothwy etifeddol yn raddol
- Dim ond dyfarniad cyntaf cymhwyster cyflawn fydd yn cyfrif.
- Diwygiwyd y Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio i ddod yn 'Capio 9', gyda phum slot pwnc penodol allan o'r naw i gyd. Gweler atodiad B am newidiadau o flwyddyn i flwyddyn.
- Gofynion wedi'u diweddarau ar gyfer dangosyddion llythrennedd a chydrannau llythrennedd penodol mesurau gyda TGAU llenyddiaeth Gymraeg neu lenyddiaeth Saesneg yn gallu cyfrannu.